

İmtiyaz Sahibi

Türkiye Damızlık Koyun Keçi
Yetiştiricileri Merkez Birliği adına
Prof. Dr. Veysel AYHAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İrfan GÜNDOĞDU

Kapak Görsel

İrfan Gündoğdu
Türkiye Damızlık Koyun
Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği

Yayın Türü

Yaygın Süreli Yayın
3 Ayda Bir Yayınlanır

Basım Tarihi

31.07.2015

Dağıtım

Yurtiçi Kargo

Yönetim Yeri

Cevizlidere Mahallesi 1249. Sokak
Batuhan Ap. No: 7/20 - 06520
Çankaya - ANKARA
Tel: 312 442 88 02 (Pbx)
Fax: 312 442 88 18
e-mail: bilgi@turkiyekoyunkeci.org

Yapım Ajansı

ajansâlâ

kurumsal yayıncılık | pazarlama iletişimi

Tel: 312 447 4825
ajansala@gmail.com

Baskı

KOZA Yayın Dağıtım AŞ
Cevat Dünder Cad. No:139
Ostim / ANKARA
Tel: 312 385 9191

ISSN

2148-2799

Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri
Dergisi basın ahlak kurallarına uymayı
taahhüt eder. Yayımlanan yazıların
sorumlulukları sahiplerine ait olup,
Birliğimiz görüşlerini yansıtmamaktadır.
Dergide yayımlanan yazılar, kaynak
gösterilmek koşuluyla, diğer yayın
organlarında yayımlanabilir. Gönderilen
yazılar iade edilmez.

2015 YILI İL BİRLİKLERİ
İSTİŞARE VE
EĞİTİM TOPLANTISI
GERÇEKLEŞTİRİLDİ

4

10

MERKEZ BİRLİĞİMİZ
VE İL BİRLİKLERİMİZİN
KATILIMIYLA
AİLE ÇİFTÇİLİĞİ VE
TOPRAK BAYRAMI
KUTLANDI

TRT HABER
CANLI

NIHAT ÇELİK

TÜRKİYE DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ GENEL YÜRÜTÜCÜ BAŞKANLIĞI

GENEL BAŞKAN
YARDIMCIMIZ
NIHAT ÇELİK
TRT HABERE CANLI YAYIN
KONUĞU OLDU

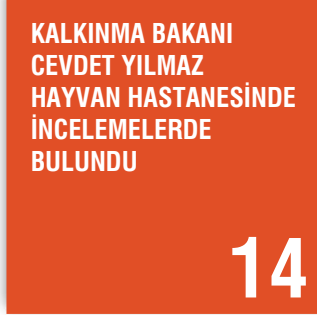
12

DIYARBAKIR İLİ DAMIZLIK KOYUN-KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ HAYVAN HASTANESİNDE

18

UŞAK'DA
EN İYİ KOÇ-TEKE,
EN ŞİRİN KUZU-OĞLAK
YARIŞMASI DÜZENLENDİ

KALKINMA BAKANI
CEVDET YILMAZ
HAYVAN HASTANESİNDE
İNCELEMELERDE
BULUNDU

14

AKSARAY'DA
ÇOBANLAR
3. KEZ YARIŞTI

20

İSTİŞARE VE EĞİTİM TOPLANTISININ ARDINDAN Veysel ÖREN / Genel Sekreter.....	7
TİFTİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI TARTIŞILDI.....	15
MERSİN İLİ DKKYB'DEN SEKTÖR TOPLANTISI.....	16
"ÜLKEMİZ HAYVANCILIĞININ GELECEĞİ" DİYARBAKIR'DA TARTIŞILDI.....	26
ANKARA KEÇİSİ Uzman Veteriner Hekim Aziz ÖZTÜRK.....	30
TÜRKİYE'DE KEÇİ ETİ TÜKETİMİNE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER Prof. Dr. İlkay DELLAL ve Ark.....	34
ANKARA ÇOBAN MEKTEBİ (1898) Hasan SOYDAN.....	38

MERHABA...

Değerli Okuyucularımız;

Üç aylık bir zaman diliminde, küçükbaş hayvancılığımız adına yoğun geçen bir gündemle daha birlikte olmanın heyecanı içerisindeyiz.

Mayıs ayı içerisinde Antalya'da düzenlediğimiz "2015 Yılı İl Birlikleri İstişare ve Eğitim Toplantısı" münasebetiyle Birliklerimizin başkanları, yöneticileri ve personelini bir araya getirdik. Bu toplantıda çalışmalarımızı gözden geçirerek var olan sorunlarımızı bir aile ortamında dile getirdik. Genel anlamda faaliyet konularımızı istişare etme imkânı bulduk. Son derece de verimli ve faydalı bir toplantı yaparken birlikte dayanışmanın da güzel örneklerini sergiledik. Diğer yandan bu toplantıda Birliklerimizde görev yapan personele yönelik mevzuat ve koyun keçi ırklarına ilişkin teknik eğitim ile Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sisteminin (DAKBİS) işleyişine dair uygulamalı eğitim programları gerçekleştirdik. Toplantı sonrası aldığımız olumlu tepkiler bundan sonraki süreçte yapacağımız çalışmalar içinde bizlere moral motivasyon açısından fayda sağladı.

Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Haziran ayı ortalarında kutladığımız Aile Çiftçiliği ve Toprak Bayramına katıldık. Bazı İl Birliklerimizin açtıkları stantlar ziyaretçiler tarafından yoğun ilgiye sahne olurken bu yıl da Toprak Bayramına Damızlık Koyun Keçi Birliklerinin damga vurduğunu gördük ve özellikle de küçükbaş hayvancılığımızın gelişimine çok büyük katkılar sunan ve destekleyen

Sayın Bakanımız M. Mehdi Eker'in Birliklerimize olan sıcak ilgisi bizleri son derece onore etti. Kalkınma Bakanımız Sayın Cevdet Yılmaz'ın Diyarbakır İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğince hizmete açılan Hayvan Hastanesini ziyaretlerinde faaliyetlerimize olan ilgisi ve çoban konusundaki destekleri de sektörümüze Bakanlar düzeyinde verilen önemi bir kez daha ortaya koymuş oldu.

Merkez Birliğimiz ve Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanlığı ile işbirliği çerçevesinde Çoban Ulusal Meslek Standardının hazırlandığını ve 18 Nisan 2014 tarihinde Resmi gazete de yayımlanarak yürürlüğe girdiğini tüm kamuoyu ile paylaşmıştık. Ulusal Meslek standardında çobanlığın meslek olarak kabulü ve tanımlandırılması bizim için önemliydi. Bunu çıkarılan standart ile sağlamış olduk. Ancak bu konuda standart sonrası yapılması gereken bazı işlemler gerekiyordu ve bunun için de Çoban Ulusal Meslek standardı çerçevesinde Ulusal Yeterlilik taslağının hazırlanması ve Mesleki Yeterlilik Kurumuna müracaatta bulunulması için çalışmalarımıza başladık. Ulusal Yeterlilikle ilgili çalışmamız Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra belgelendirme işlemleri için de hazırlıklara başlayacağımızı belirtmek istiyorum. Bu konuda iyi neticeler alacağımıza olan inancımla şimdiden bütün çobanlarımız ve yetiştiricilerimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Geçtiğimiz üç aylık dönemde gerek Merkez Birliğimizce gerekse İl Birliklerimizce bir takım etkinliklere

Prof. Dr. Veyysel AYHAN
TÜDKİYEB Genel Başkanı

katıldık. Çanakkale ve Burdur'da düzenlenen fuarlarda küçükbaş hayvancılığa yer verilirken Uşak Birliğimizin düzenlediği en iyi koç teke ve en şirin kuzu oğlak yarışmaları renkli görüntülere sahne oldu. Bir diğer güzel etkinlikte Aksaray İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğimizce geleneksel hale getirilen ve bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen çobanlarımızın bilgi yarışmasında kıyasıya yarıştıklarını ve kamuoyunun ilgisini çektiğini gördük. Bu tür faaliyetlerin her geçen gün birçok ilimizde yapılıyor olmasını sektörümüz adına olumlu gelişmeler olarak görüyor ve devamını diliyoruz.

Değerli Okuyucularımız;

Mübarek Ramazan Bayramımızı geride bırakırken bu defa yine Dini Bayramlarımızdan Kurban Bayramını Eylül ayında idrak edeceğiz. Küçükbaş hayvancılık açısından oldukça hareketli geçen Kurban Bayramlarımızda yaklaşık 2.5 milyon küçükbaş hayvan kurban olarak kesilmektedir. Her yıl olduğu gibi bu yıl da nitelikli küçükbaş hayvanların kurbanlık olarak temin edilmesinde herhangi bir sıkıntı yaşanmayacağını düşünüyorum bu vesile ile İslam âleminin ve tüm yetiştiricilerimizin Kurban Bayramını tebrik ediyorum.

Sektörümüzde yaşayacağımız yeni gelişmeleri siz değerli okuyucularımızla paylaşmak ve yeni haber ve makalelerle birlikte olmak üzere Ekim sayımızda yeniden buluşmak üzere bütün yetiştiricilerimize bol kazanç ve bereketli günler dilerim.

MERKEZ BİRLİĞİMİZ VE İL BİRLİKLERİMİZ WEB SİTELERİ YENİLENDİ

Denetlemekten ziyade yol göstermek, desteklemek, gelişen teknolojinin yanı sıra ahlaki değerlere önem vermek, birlik olarak birlikte güçlenmek gibi manevi unsurları da ön planda tutan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği üye-

lerine daha iyi ve etkili hizmet vermenin önemli bir kanalı olan web sitesini yeniledi.

Yasal düzenlemelerle hayvancılık sektöründe yetkin, bilinçli, kendine güvenen, birlik olmanın gücüne inanan üreten,

mücadele eden, ülke hayvancılığının gelişmesine önemli katkılar sağlayan bir Birlik olmak için çalışan TÜDKİYEB bu anlayışını web sitesine de yansıtılabilmek için sitesini yeniledi.

www.turkiyekoyunkeci.org

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği üyelerine daha iyi ve etkili hizmet vermenin önemli bir kanalı olan web sitesini yeniledi.

"ÖDÜLLÜ FOTOĞRAF YARIŞMASI" BAŞVURU SÜRESİ UZATILDI

Merkez Birliğimizce dergimizin Ocak 2015 sayısında (Sayı: 5) ve web sitemizde duyurusu yapılan; Birlikler Arası Ödüllü Fotoğraf Yarışması'nın 30 Nisan 2015 tarihli son başvuru süresi Merkez Birliği'miz Yönetim Kurulu'nun aldığı karar doğrul-

tusunda 31 Aralık 2015 tarihine kadar uzatılmıştır. Söz konusu yarışmaya Birliklerimizden yeterli katılım olmaması gerekçesi ve daha fazla katılım olabileceği düşüncesiyle ödüllü yarışmamıza fotoğraf gönderme tarihi 31 Aralık 2015 tarihi mesai bitim

saatine kadar uzatılmış olup Birliklerimizin yöneticileri ve üyeleri ile Birliklerimizde görev yapan personelin yarışmamıza ilgi ve katılımlarını bekliyoruz.

Yarışmaya katılım şartlarına web sitemizden ulaşabilirsiniz.

'YERLİ KOYUN KEÇİ İRKLARIMIZ TANITIM KILAVUZU' YAYINLANDI

Merkez Birliğimizce, TA-GEM tarafından yayınlanan 'Türkiye Evcil Hayvan Genetik Kaynakları Tanıtım Kataloğu' esas alınarak hazırlanan yerli "Koyun Keçi Irklarımız Tanıtım Kılavuzu" yayınlandı.

Sahip olduğumuz yerli koyun keçi ırk ve genotipleri üzerinde

yürütülecek çalışmalar açısından öncelikli olarak tespit ve kayıt altına alınma çalışmalarının hızlı bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla hazırlanan "Koyun ve Keçi Irklarımız Tanıtım Kılavuzu" özellikle sahada kayıt çalışmaları yürüten teknik personel ve konuyla ilgili tüm kesimlerin kullanabileceği bir rehber niteliği taşımaktadır.

Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın uygulama alanlarından biri olan ve yerli koyun keçi ırklarımızın tanıtımı amacıyla hazırlanan kitapçığın ilgili tüm kesimlere faydalı olması temennimizdir.

Sınırlı sayıda basılıp dağıtılan kitapçığa web sitemizin "Yayımlar" menüsünden ulaşılabilir.

2015 YILI İL BİRLİKLERİ İSTİŞARE VE EĞİTİM TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliğince düzenlenen 2015 yılı İl Birlikleri İstişare ve Eğitim toplantısı 19/21 Mayıs 2015 tarihleri arasında Antalya'da Kervansaray Otelde gerçekleştirildi.

Türkiye genelinde 80 ilimizde faaliyet gösteren Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri İl Birliklerinin yoğun katılım gösterdiği toplantıda Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Sekreteryaya Üye Necmettin Aygün, Muhasip Üye Hasan Çakır, Yönetim Kurulu Üyeleri Ethem Doğan, Özer Türer ve Mehmet Şirin Aydoğdu ile Denetleme Kurulu üyeleri Cemal Yıldırım, Ali Kaysadu ve Mustafa Diken de hazır bulundular.

Merkez Birliği Genel Sekreteri Veysel Ören, Teknik İşler Şube Müdürü İrfan Gündoğdu, İdari ve Mali İşler Şube Müdürü Vedat Koç, Bilgi İşlem Sorumlusu Cemal Çeri'nin de katıldığı toplantıda Birlik Başkanları, Yönetim Kurulu Üyeleri çeşitli konularda istişarelerde bulunurken, sorumlu müdürler, teknik personel ve muhasebe elemanları da 3 gün süren toplantıda eğitim çalışmalarına katıldılar.

Toplantı saygı duruşu ve İstiklal Marşının okunması ile başlarken; ardından Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan'ın faaliyetlere ilişkin sunumu gerçekleştirildi. Prof. Dr. Ayhan sunumunda Merkez Birliği yönetim kuruluna seçildikleri dönemden itibaren gerçekleştirdikleri faaliyetlere yer verirken sunum katılımcılar tarafından ilgiyle izlendi.

Prof. Dr. Ayhan sunumunda Merkez Birliği Yönetim Kuruluna seçtikleri dönemden itibaren gerçekleştirdikleri faaliyetlere yer verirken sunum katılımcılar tarafından ilgiyle izlendi.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik Spor Bayramı, Çanakkale Zaferinin 100. yılı ve İslam aleminin mübarek üç aylara girişi nedeniyle kutlama mesajları ile konuşmasına başlayan Prof. Dr. Ayhan sunumunda gıda üretimindeki küresel güçlüklerin nüfus artışı, iklim değişikliği, kuraklık, su kaynaklarının azalması, tarıma elverişli toprakların daralması, şehirleşme ve biyoyakıt üretimi gibi faktörlerin etkisinde bulunduğunu ifade ederek Avrupa Birliği'nin temel sağlık yaklaşımına göre sağlıklı insan olmanın yolunun sağlıklı bitki ve sağlıklı hayvandan geçtiğini söyledi.

Sunumunda küçükbaş hayvancılığın önemine vurgu yapan Ayhan, Halk Elinde Hayvan Islahı Projelerinde anaç hayvan sayısının 1 milyonu geçtiğini ifade ederek yıllar itibarıyla proje ile ilgili bilgiler verdi. Merkez Birliğince Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sisteminin kurulduğuna işaret eden Ayhan, Halk Elinde Islah Projelerine ilişkin destekleme ödemelerinin bu sistem üzerinden gerçekleştirileceğini söyledi. Ayhan, tek tip web sitesi ve kurumsal elektronik posta sisteminin kurulduğunu ve Merkez Birliğinin web sitesi

ile İl Birliklerinin sitelerinin de yeniden tasarlandığını belirterek Damızlık Koyun Keçi Dergisi'nin altıncı sayısının çıkarıldığını ve bununla birlikte çobanlar için Ulusal Meslek Standardı, ağıll projeleri, koç teke test istasyonları ile koyun keçi ırklarının tanıtılmasına yönelik yayınların bastırılarak ilgili mercilere dağıtıldığını söyledi.

Kalkınma Bölgelerinde uygulanan hibe desteklerinden de bahseden Ayhan, bu konuda çeşitli faaliyetlerde bulunduğunu sözlerine ekledi. Merkez Birliğince Ulusal Koyun Keçi Islah Programının geliştirildiğine dikkat çeken Ayhan, Bakanlığın soy kütüğü tutma yetkisi vermesi ile programın uygulamaya konulacağını bildirerek yine Merkez Birliğince geliştirilen model koç teke test istasyonları hakkında bilgiler verdi. Islah çalışmalarında hedefin damızlık belgeli koç ve tekeler üreterek yetiştiricilere vermek olduğunu söyleyen Ayhan bu konuda çalışmaların devam ettiğini ifade etti.

Çobanlarımız için ulusal meslek standardının çıkarıldığına da vurgu yapan Ayhan, sürü yönetimi elemanı benim projesinin uygulaması hakkında bilgiler sundu. Et ve Süt Kurumuyla

yapılan küçükbaş hayvan alım protokolünden bahseden Ayhan, protokol ile yetiştiricilerin pazar sorununun ortadan kaldırılmasının amaçlandığını ve uygulamaya ileriki yıllarda daha da işlerlik kazandırılacağını ifade ederek koyun keçi eti tüketimine yönelik Merkez Birliği'nce bir kamu spotu hazırlama çalışmalarının devam ettiğini söyledi.

Merkez Birliğince çeşitli kurum ve kuruluşlara yapılan ziyaretler ile panel, konferans, kongre gibi çalışmalardan da bilgiler veren Ayhan, bu çalışmalarla küçükbaş hayvancılığın her platformda dile getirilerek hak ettiği yere getirilmesine çalışıldığını ayrıca da ulusal basın ve görsel medyada son zamanlarda fazlasıyla yer alındığına dikkat çekti.

Genel Başkan Ayhan'ın sunumundan sonra, İdari ve Mali

Merkez Birliğince Ulusal Koyun Keçi Islah Programının geliştirildiğine dikkat çeken Ayhan, Bakanlığın soy kütüğü tutma yetkisi vermesi ile programın uygulamaya konulacağını bildirerek yine Merkez Birliğince geliştirilen model koç teke test istasyonları hakkında bilgiler verdi.

İşler Şube Müdürü Vedat Koç, 5996 Sayılı Yasa ve Yönetmelik Taslağı hakkında bir sunum gerçekleştirdi. Sunum esnasında konuya ilişkin bazı hususlar katılımcılar ile birlikte istişare edildi.

İlk günkü toplantının son bölümünde ise Genel Sekreter Veysel Ören tarafından Birliklerde Islah Programı ve Soy Kütüğü sistemi konulu bir sunum yapıldı. Ören sunumunda Birlikler tarafından uygulamaya konulacak olan Islah Programı ve bu programa bağlı olarak Soy Kütüğü Sisteminin işleyişine ilişkin bilgiler verdi. Damızlık Koç Teke Test İstasyonları ile ilgili bilgiler de veren Ören sunum sonrası katılımcılardan gelen soruları cevapladı.

Toplantının ilk günü akşamı Ankara'dan katılan Türk Halk Müziği sanatçısı Ali Abacı tarafından bir konser verildi. Sazı ve güçlü yorumuyla ülkemizin hemen her yöresinden seslendirdiği türkülere katılımcılar da oyunlarla iştirak ederek güzel bir gece geçirmiş oldular.

Toplantının ikinci günü sabahı ana salonda Birlik Başkanları ile istişare toplantısı yapılırken diğer salonda da Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sistemi (DAKBİS) eğitimi uygulamalı olarak gerçekleştirildi.

İstişare toplantısı öncesinde 25-28 Kasım 2015 tarihinde Antalya'da düzenlenmesi planlanan 4. Hayvancılık ve Süt Endüstrisi Fuarı ile ilgili

olarak Nezih Suyaran ve Zeki Erdoğan tarafından bir sunum gerçekleştirilerek, söz konusu Fuarı İl Birliklerinin katılımı talep edildi. Sunum sonrasında Çanakkale'de düzenlenen Fuarı yaptığı katkı nedeniyle Genel Başkan Prof. Dr. Veysel Ayhan'a, Çanakkale İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Doç. Dr. Ferhan Savran tarafından bir plaket takdim edildi.

Genel Başkan Prof. Dr. Veysel Ayhan'ın yönetiminde Birlik Başkanları ile yapılan istişare toplantısında Birliklerin sorunları üzerinde duruldu ve çözüm önerileri konuşuldu. Birlik Başkanlarının dile getirdikleri başlıca sorunlar; küpeleme, üye aidatları, çiftçi mallarını koruma kanunu, Birliklere asıl üyelik, Et ve Süt Kurumu ile yapılan küçükbaş hayvan alım sözleşmeleri, kuzu kesim fiyatları, mera konuları, çoban bulma sıkıntısı gibi çeşitli konularda Birlik Başkanları sorunlarını dile getirdiler.

Aziz ÖZTÜRK

Dr. A. Hamdi AKTAŞ

İstişare sonrasında ise İdari ve Mali İşler Müdürü Vedat Koç tarafından İdari ve Mali Mevzuat konularını kapsayan bir sunum yapıldı. Koç yaptığı sunumda; İl Birliklerine yönelik olarak hazırlanan Muhasebe ve Bütçe Yönergesi, Personel Yönergesi, Satın Alma Yönergesi ve Yolluk Yönergesi tasarımları hakkında bilgiler verdi.

Aynı gün diğer salonda gerçekleştirilen DAKBİS eğitimine ise sistem sorumluları katılarak uygulamalı olarak sistem hakkında bilgiler aldılar. DAKBİS'in yazılımını gerçekleştiren BİLTAY Teknoloji Firması Genel Koordinatörü Alper Bilge, Proje Koordinatörü Onur Bilge ve Merve Deniz, Yardım Masası Destek Sorumlusu Özge Erol ile Sistem Analiz Sorumlusu Resul Karabulut'un verdiği eğitime katılımcılar tarafından yoğun bir ilgi gösterilirken, Genel Başkan Prof. Dr. Veysel Ayhan da çalışmalarını yakından takip etmek adına eğitim çalışmasının bir bölümüne katıldı. Toplantının son gününde de DAKBİS eğitimi devam ederken katılımcıların soruları firma yetkililerince cevaplandırıldı.

Toplantının son gününde ise DAKBİS eğitiminin yanı sıra diğer salonda Birliklerde görev yapan teknik elemanların katılımıyla Koyun Keçi Irklarının Tanımlanması Eğitimi gerçekleştirildi. Koyun Irklarının Tanımlanması Eğitimi, Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsünde görevli Veteriner Hekim Aziz Öztürk tarafından verilirken, Keçi Irklarının Tanımlanması Eğitimi ise Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsünden Dr. Ahmet Hamdi Aktaş tarafından verildi.

Sunumların ardından üç gün süren istişare ve eğitim toplantısı tamamlanmış oldu.

İSTİŞARE VE EĞİTİM TOPLANTISININ ARDINDAN

Veysel ÖREN / Genel Sekreter

Antalya'da gerçekleştirdiğimiz "2015 Yılı İl Birlikleri Eğitim ve İstişare Toplantısı"nda üç gün süren çalışmaların genel bir değerlendirmesini yapmak gerekirse;

Özellikle Birliklerimizce yürütülmesi istenilen ıslah programı ve bu programa bağlı olarak soy kütüğü sistemi ile damızlık koç teke test istasyonlarının işleyişine dair bilgilerin katılımcılar ile paylaşıldığı, Merkez Birliğimizce geliştirilen ve uygulamaya konulan Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sisteminin (DAKBİS) uygulamalı olarak tanıtım ve anlatımının yapıldığı, yerli koyun ve keçi ırklarının tanımlanmasına yönelik konu uzmanlarınca teknik bilgilendirmenin sağlandığı ve Birliklerimizde yapılacak iş ve işlemlerin daha sağlıklı yapılması amacıyla idari ve mali konulardaki mevzuatların görüşüldüğü son derece verimli bir toplantının gerçekleştirildiği söylenebilir.

Çalışmalarımızın temelinde yer alan ve Birliklerimizin asli görevinin ıslah amaçlı olması göz önüne alınarak, toplantıda dile getirilen ıslaha yönelik teknik unsurlar aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır.

Ulusal Koyun Keçi Islah Programı ve Soy Kütüğü Sistemi

Bu programın ana hedefi, programa dâhil edilen hayvanların pedigrî kayıtlarını oluşturmak ve bu kayıtlar ile seleksiyon yapmak, yüksek değerli koyun ve keçileri damızlığa ayırarak yetiştirici elindeki sürülerin genetik kapasitelerini artırmak ve böylece hayvan başına verimi artırmaktır.

Her ülke, damızlık materyal ihtiyacına göre seleksiyon organizasyonlarını oluşturmakta, bu sistem çerçevesinde yüzlerce koç ile teke bireysel veya yavrularının verimlerine göre testlerden geçirmektedir. Bu yolla her ırk için oluşturulan seleksiyon organizasyonuna göre koç ve teke test istasyonları kurularak bu çerçevede ihtiyaca göre koç ve tekeler test edilebilmektedir.

Ülkemizde koyun ve keçi ırklarının dağılımları göz önüne alınarak öne çıkan yaklaşık 20 koyun keçi ırkında seleksiyon organizasyonu oluşturmak mümkündür.

Program ile; ülkemiz hayvan varlığının önemli bir kısmını küçükbaş hayvanlar oluşturduğundan bu ırkların saf olarak

yetiştirilmesi ve sahip olduğu genetik potansiyelin ortaya konması ve korunması sağlanmış olacaktır.

Birlikler tarafından kurulacak koç-teke performans test istasyonlarında yapılacak performans testi neticesinde, küçükbaş hayvan ırklarının ıslahında kullanılacak üstün verim özelliklerine sahip koçlar/tekeler elde edilebilecektir.

Küçükbaş yetiştiricilerinin üstün verimli damızlık koç ihtiyacı karşılanacak olup, yetiştiricilerinin eğitimi yapılacak ve küçükbaş hayvancılığa kayıtlı yetiştiriciliğin temelleri atılacaktır. Projeli yetiştiriciler damızlıkçı işletme özelliklerine kavuşacak, üstün verimli koç/tekeleri daha yüksek bedelle satabileceklerdir. Bu alana yatırım yapacak olan yeni müteşebbislerin nitelikli damızlık ihtiyaçlarının karşılanması mümkün olacaktır.

Suni tohumlama vb. biyoteknolojik uygulamaların devreye sokulması ile üstün verimli koç veya tekelerden daha fazla yavru alma şansı yakalanacaktır. Genomik seleksiyona taban oluşturacak, tüm popülasyonu temsil edecek referans popülasyon yapısı şekillenmiş olacaktır.

Ulusal Koyun Keçi Islah Programı ile; ülkemiz hayvan varlığının önemli bir kısmını küçükbaş hayvanlar oluşturduğundan bu ırkların saf olarak yetiştirilmesi ve sahip olduğu genetik potansiyelin ortaya konması ve korunması sağlanmış olacaktır.

Birliklerimizin gerek ıslah çalışmaları ve gerekse ihtiyaç duyacağı birçok modülü içeriğinde barındıran DAKBİS'in Birliklerimizce en iyi bir şekilde kullanılması özellikle ıslah faaliyetlerine çok büyük destek sağlayacaktır. Bu nedenle Birlik personelinin sisteme gereken hassasiyeti göstermesi ve doğru bir şekilde kullanması büyük önem arz etmektedir.

Program kapsamında koyun ırklarından Akkaraman, Morkaraman, Kangal Akkaraman, Karayaka, İvesi, Karacabey Merinosu, Orta Anadolu Merinosu, Kıvırcık, Dağlıç, Hemşin, Sakız, Ramlıç, Pırlak, Karakaş, Zom, Karya ve Pırt Koyunu ile Keçi ırklarından Ankara Keçisi, Kıl Keçisi, Kilis Keçisi, Honamlı Keçisi ve Saanen yetiştiriciliği yapan halk elindeki sürülerde soy kütüğü sistemi kurularak saf yetiştirme ve seleksiyon yöntemi ile çeşitli verimler ıslah edilecektir. Program, Merkez Birliği ve İl Birlikleri tarafından oluşturulacak soy kütüğü sistemi çerçevesinde yetiştirici sürülerinde yürütülecektir.

Damızlık Koç/Teke Test İstasyonları

Test İstasyonları Merkez Birliğinin gözetimi ve denetimi ve koordinasyonunda İl Birlikleri tarafından ihtiyaca göre oluşturulacak, bireysel ve yavru testini esas alan bu istasyonlar damızlık seçiminde etkin rol oynayacaklardır.

Özellikle süt yönünde yapılacak ıslah çalışmalarında, performans test sonucunda tespit edilen üstün damızlık değere sahip erkekler, doğrudan ıslah sistemine gönderilebileceği gibi imkan ölçüsünde ve uygun altyapı varsa, ön seçimi yapılan hayvanların ıslah sürülerinde suni tohumlama yöntemleri kullanılarak yavru testi çalışmasına alınmaları sağlanacaktır.

Test İstasyonu, bölgelerde küçükbaş hayvancılıkta yürütülmekte olan ıslah çalışmalarının başarıya ulaşmasında önemli katkılar sağlayacaktır. Bu anlamda Koç/Teke Test İstasyonu, Yetiştirici Birliklerinin ve üreticilerin tüm faaliyetlerine doğrudan katılım sağlayacağı

bir modelde ülkesel düzeyde küçükbaş hayvan ıslahına hizmet edecektir.

Netice itibarıyla; Ulusal Koyun Keçi İslah Programı ve bu programa bağlı olarak kurulacak soy kütüğü sistemi ile yerli koyun keçi ırklarımızın ıslahından beklenen faydalar sağlanacaktır.

Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sistemi (DAKBİS)

Merkez Birliğimizce geliştirilen ve Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin kullanımına sunulan bu sistem, tek bir yazılım üzerinden birliklerinin bütün iş ve işlemlerini internet üzerinden yürütülebileceği web tabanlı bir programdır. Bu sistem birliklerin kurumsallaşmasını, üyeleriyle ya da Birlik içi yaptığı iş ve işlemlerin takibini sağlamakta ayrıca DAKBİS içerisindeki Halk Elinde Ülkesel Hayvan İslahı projesi yürütülmektedir. Daha iyi anlaşılması bakımından DAKBİS'in işlevlerini şu şekilde sıralayabiliriz.

Birliğin günlük iş ve işlemlerin planlanmasını, işleyişini, takibi ve sonucunun ne olduğunu gösterir. Böylelikle yapılan işlerin düzenli olarak yürütülmesini ve kayıt altına alır.

İl birliği, ilinde birliğine kayıtlı olan yetiştiricileri DAKBİS üzerinde takip edebilir. Yetiştiricinin kaç adet hayvanı olduğuna, bu hayvanların kaçının dişi ya da erkek olduğuna, yetiştiricinin iletişim adresi ve kişisel bilgilerine, anaç koyun keçi ya da Halk Elinde Ülkesel Hayvan İslahı Projesinden ne kadar destek aldığına, yetiştiricinin birliğe olan borcuna, yetiştiriciye yapılan hizmetlere ya da faaliyetlere DAKBİS üzerinden hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilir.

DAKBİS il birliğinde ilindeki hayvan sayısını ve bu hayvanların ırk dağılımları, yaş aralığı, önceki senelere göre artışı azalışı gibi istatistiksel verilere ulaşmada alt yapı hazırlar.

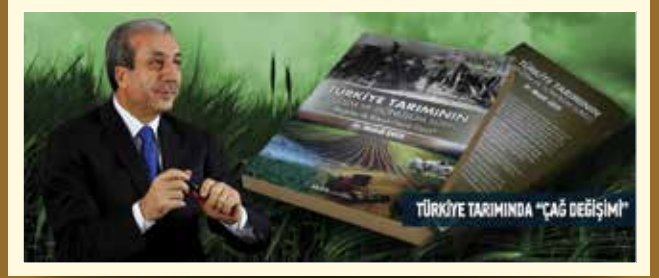
Halk Elinde Hayvan İslahı Ülkesel Projesinin yürütülmesinde DAKBİS sistemi kullanılmaktadır. İslah edilen bu hayvanlarla ilgili olarak hayvanların küpe numaraları ve doğum tarihleri, anne ve baba kayıtları, doğum ve doğumdan sonraki çeşitli tartım ağırlıkları, hayvanların işletmeler arasındaki hareketleri gibi kayıtlar tutulur. Bu kayıtlar neticesinde hayvanların doğum ağırlığındaki artışlar, kullanılan damızlık materyallerin performansları, yeni doğan hayvanlardaki damızlık değerleri, doğum oranı ve ikizlik oranındaki artışlar DAKBİS üzerinden takip edilebilir. Sonuç olarak performansı yüksek koç ya da tekeler ve damızlık değeri yüksek olan materyaller kullanılarak verim ve saflık giderek arttırılmış olur.

DAKBİS Bakanlık tarafından yayınlanan kanun, yönetmelik, mevzuat, uygulama esasları vb. resmi belgeleri saklamayı ve hızlı bir şekilde ulaşmayı ve Birlik çalışanlarının bordro, maaş, yıllık ve mazeret izinleri, işe alım süreçleri, çalışanın eğitimi gibi konuların takip edilebilirliğini sağlar.

Birliklerimizin gerek ıslah çalışmaları ve gerekse ihtiyaç duyacağı birçok modülü içeriğinde barındıran DAKBİS'in Birliklerimizce en iyi bir şekilde kullanılması özellikle ıslah faaliyetlerine çok büyük destek sağlayacaktır. Bu nedenle Birlik personelinin sisteme gereken hassasiyeti göstermesi ve doğru bir şekilde kullanması büyük önem arz etmektedir.

BAKAN EKER'DEN 2. KİTAP: "TÜRKİYE TARIMININ DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜRECİ: BUĞDAY İLE KOYUN, GERİSİ OYUN"

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr. Mehmet Mehdi Eker; Türkiye tarımının son on yılını, bu süreçte kat edilen mesafeyi, gelişen bakış açısını anlattığı kitabı; "Türkiye Tarımının Değişim ve Dönüşüm Süreci: Buğday ile Koyun, Gerisi Oyun" ile yeniden okuyucusuyla buluşuyor.

Bakan Eker'in son on yıllık süreçte tarım sektöründeki değişimi anlattığı yeni kitabı; "Türkiye Tarımının Değişim ve Dönüşüm Süreci: Buğday ile Koyun, Gerisi Oyun" adını taşıyor. Kitapta, ülkemiz için gerek ekonomik değer gerekse gıda güvenliği bakımından stratejik sektörlerden biri olan tarımın geliştirilmesi amacıyla son on yılda yürütülen köklü yapısal reform çalışmaları ve sektöre verilen destekler sonucunda tarım alanında sağlanan istikrarlı büyüme konu ediliyor.

Bakan Eker, bu önemli süreci anlattığı kitabının tanıtım notunda, son on yılda, "Türkiye Tarımında Çağ Değişimi" olarak tarif edilen dönemin hikayesini anlattıklarını belirtiyor.

Eker, kitaba, "Türkiye Tarımının Değişim ve Dönüşüm Süreci: Buğday ile Koyun Gerisi Oyun" isminin verilmesinin sebebini ise, "Esasında son on yılda Türkiye tarımında politikalarımızın ve stratejilerimizin temel çıkış noktasını, başta coğrafyamızın hakikati olmak üzere bilgi ve hikmete dayalı bir perspektife dayandırmış olmamız..." şeklinde açıklıyor.

Bakan Eker kitabın önsözünde bu çalışmayı, "Alnının teriyle toprağı eşip

eken ve ondan çeşit çeşit lezzetleri sofralarımıza ulaştıran çiftçilerimize, tarımın stratejik değerini korumaya yönelik gece gündüz çalışan tüm mesai arkadaşlarına ve tarım sektörü çalışanlarına" ithaf ettiğini ifade ediyor.

Kitap 2015 yılı baskısı olup 180 sayfadan oluşmakta...

Bakan Eker'in ilk kitabı "Tarımdan Kültüre Agrostrateji" raflardaki yerini aldı...

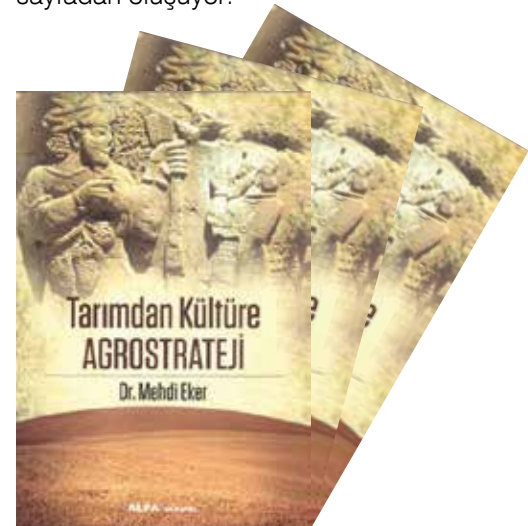
Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in kaleme aldığı ilk kitabı "Tarımdan Kültüre Agrostrateji" okurla buluştu. Eker, kitabında sadece analiz ve tespitlere yer vermekle kalmıyor, "Agrostrateji" ve "Agrostratejik Değer" gibi bugüne kadar derinlemesine ele alınmamış olan iki kavramı literatüre kazandırıyor.

Ülkemiz için stratejik bir değeri olan tarım olgusunu; 'toprağın' değerini kaybetmeyecek ve vazgeçilmeyecek tek servet alanı olduğunun altını çizerek ele alan Eker, bu kitabı yazmasındaki temel amacı şu şekilde ifade ediyor: "Bu eserde bazı temel göstergelerin, analizlerin ve tespitlerin cevaplarını bulmanın yanında, daha çok ülkemiz için stratejik bir değeri olan tarım olgusunu; literatüre büyük bir ihtimalle ilk defa bizim tanımlamamızla girecek olan 'agrostrateji' ve 'agrostratejik değer' kavramlarıyla ele almaya çalıştık.

Bunu yaparken, bu milletin bir ferdi olarak kişisel planda birincil amacım; aynı ortak kaderi paylaştığım, aynı kültürel havzasından su içtiğim, aynı

hayat nehri içinde birlikte aktığım insanların dikkatlerini tayin edici büyük güç tarafından, bize sunulan nimetlere ve imkânlarla dikkat çekmekle birlikte, üzerinde yerleşik olduğumuz toprak parçasının bugün ve yarınımızda bizim için bir servet alanı olduğu gerçeğinden dolayı Allah'a şükretmenin farkına varmak... Ve makro planda ise millet olarak dünden bugüne insanlığın büyük ailesinin bir rengi olarak bizim kadim geçmişimizden bugüne medeniyet havzamızı oluşturan ve coğrafyamızla birebir ilgisi olan tabiata karşı zarif yaklaşımımıza, toprağa karşı hayati derecedeki hassasiyet ve bize emanet olarak verilen tüm canlıların kutlu değerini göz önünde bulunduran bir ölçüyle eseri yazmaya gayret etmek, benim için belirleyici bir ilke ve doğaya karşı bir sözleşmenin, bir 'akit' ve bir 'akide'nin can damarı denebilecek maddesi olmuştur."

2015 yılı baskısı olan Kitap 182 sayfadan oluşuyor.

MERKEZ BİRLİĞİMİZ VE İL BİRLİKLERİMİZİN KATILIMIYLA AİLE ÇİFTÇİLİĞİ VE TOPRAK BAYRAMI KUTLANDI

*Bakan Eker,
"Toprak Koruma
ve Arazi Kullanımı
Kanunu çıkmasaydı
540 bin hektar
tarım arazisi
amacı dışına
çıkartılmış ve
o toprak
elden gitmiş
olacaktı."
diye konuştu.*

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker, Aile çiftçiliği ve Toprak Bayramı etkinlikleri çerçevesinde 16 Haziran 2015 tarihinde Bakanlıkta düzenlenen törene katıldı. Törene; Bakanlık üst düzey bürokratları ve personeli ile birlikte çok sayıda çiftçi katılırken, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Yönetim Kurulu Üyeleri Necmettin Aygün, Hasan Çakır, Ethem Doğan ve Özer Türer ile bazı Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin Başkan, yöneticileri ve personeli de stant açarak iştirak etti.

Bakanlık Mehmet Akif Ersoy toplantı salonunda katılımcılara hitaben bir konuşma yapan Bakan Eker konuşmasında,

hayatın kaynağının toprak olduğunu belirterek, topraktan ayrı düştükçe, merhamet, hoşgörü ve toleransın unutulduğunu, daha zalimce uygulamaların içine girildiğini ifade etti. Son 10 yıl içerisinde toprağın korunması ve arazi kullanımı ile ilgili birçok düzenleme yaptıklarını dile getiren Bakan Eker, "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu çıkmasaydı 540 bin hektar tarım arazisi amacı dışına çıkarılmış ve o toprak elden gitmiş olacaktı." diye konuştu.

Bakan Eker, 32 milyon 500 bin tarım parselinin tamamına vatandaşlık numarası gibi bir kimlik numarası verdiklerini hatırlatarak, havza modelini bu verilerin üzerine kurduklarına dikkati çekti. Üretim yapılması mümkün olmayan toprakların, tarım dışında kullanımı için planlamalar da yaptıklarını anlatan Bakan Eker, şehirleşmenin veya sanayileşmenin buralarda gerçekleşmesi için çalışmalar yürüttüklerini söyledi. Verimli tarım ovalarını mutlak korumaya dönük, oralara hiçbir şekilde dokunulmamak üzere düzenleme çalışması yaptıklarını ifade eden Bakan Eker, amaçlarının kimsenin o alanlara müdahale etmemesi olduğunu vurguladı.

Bakan Eker, kısa vadeli değil, uzun vadeli düşünmek

M. Mehdi EKER

Gürsel KÜSEK

gerektiğinin altını çizerek, şunları kaydetti: "Tarım arazilerimizle ilgili 'Arazi Parsel Tanımlama Sistemi' çerçevesinde bir çalışma daha yapıyoruz. Türkiye'nin ekili, dikili, verimli, verimsiz ne kadar arazi varsa bütün sathının fotoğrafını yaklaşık 3 aylık bir süre içerisinde çekeceğiz. Bu, bize bir referans noktası teşkil edecek.

Sonra bu her 5 yılda bir tekrarlanacak. Böylece sahadada, coğrafi alanda gerek tarım arazisi gerekse tarım arazisi dışındaki bölgelerde herhangi bir değişiklik var mı, yok mu; bir kaçak yapı var mı, yok mu bütün bunların hepsi tespit edilerek referansa göre değerlendirilecek ve buna göre takibi yapılacak. Yarın bu çalışmayı da başlatıyoruz."

Tarım Reformu Genel Müdürü Gürsel Küsek de toplantıya ilgili asırlar sonra bile anılacak, ders kitaplarına girecek, hukuk fakültelerinde "kanundan önce ve sonra" diye anılacak birçok yeniliğin hayata geçirildiğini belirterek, devrim niteliğinde çalışmaların tamamlandığını söyledi. Toprağın korunması ile ilgili kanunlarda çok önemli adımlar atıldığının altını çizen

Küsek, "Arazilerin tarım dışına çıkarılması ile ilgili şahsınızın ve bakanlığın suçlandığını biliyoruz. Ancak bu konu ile ilgili bütün mevzuat ve düzenlemeler döneminizde hayata geçirildi. Daha önceki dönemlerde insanlar böyle bir algı olmadan rastgele istedikleri yere binalar yapıyorlardı. Toprağın korunması fikri döneminizde siyasi partilerin gündemine kadar bütün halkın gündemine girdi. Bu bizi sevindiriyor." diye konuştu.

Toplantının ardından kurulan stantları ziyaret eden Bakan Eker'e ve katılımcılara çeşitli yöresel ikramlarda bulunuldu. Başta Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği standı olmak üzere, Balıkesir, İzmir, Konya, Manisa, Denizli, Çorum, Çankırı, Yozgat, Sivas, Hakkari, Şırnak, Siirt ve Mersin

İlleri Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin stantlarını ziyaret eden Bakan Eker'e Merkez Başkan Prof. Dr. Veysel Ayhan ve Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik tarafından küçükbaş hayvancılığa yapmış olduğu hizmetlerin anısına birer plaket takdim edildi.

Toplantının ardından kurulan stantları ziyaret eden Bakan Eker'e ve katılımcılara çeşitli yöresel ikramlarda bulunuldu.

GENEL BAŞKAN YARDIMCIMIZ NİHAT ÇELİK TRT HABERE CANLI YAYIN KONUĞU OLDU

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik 9 Temmuz 2015 tarihinde TRT HABER sabah kuşağında yayınlanan ve Yavuz Kılıç'ın sunduğu Özel Gündem Programının canlı yayın konuğu oldu.

Merkez Birliği'nin kısa adı olan TÜDKİYEB'in açılımı ve misyonuna dair sorulan soruya cevap vererek konuşmasına başlayan Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Merkez Birliğinin kuruluş çalışmalarından bahsederek; Van, Batman, İstanbul, Eskişehir, Uşak, Balıkesir ve Denizli Birlik Başkanlarının 2006 yılında bir araya gelerek Merkez Birliğinin kurulduğunu, o yıl yaklaşık 10-15 il birliği bulunduğunu, 2011 yılı itibarıyla da 80 ilde birliklerin kurularak hizmetlerine devam ettiklerini söyledi. Program sunucusu Kılıç'ın hangi ilde birlik yok sorusuna da Çelik; Bartın ilinde küçükbaş hayvan sayısının çok az olması münasebetiyle kurulmadığını ifade ederek Bartın'daki yetiştiricilerin de problemlerine çözüm aramak durumunda olduklarını söyledi.

Merkez Birliğinin yaklaşık 250 bini aktif, 50 bini pasif olmak üzere 300 bin işletme ve 44 milyon koyun keçi varlığına sahip büyük bir sivil toplum kuruluşu olduğuna dikkat çeken Çelik, "300 bin işletmeyi aileleri ile birlikte düşündüğümüzde 2-2.5 milyon nüfusa tekabül eder. Dolayısıyla bu 2.5 milyon insan da işgücü ve emek kapısı olan bir sektör konumundadır. Her zaman söylüyorum.koyunculuk köylünün altın bileziğidir. Bunun yanında koyuncular 76 milyon olan nüfusumuzun sağlıklı

ve dengeli beslenmesi için çok önemli emekler sarf ediyorlar. Merkez Birliği olarak biz de tüketiciye kaliteli ve hijyenik anlamda sağlıklı ortamların oluşması için projeler üretiyoruz." dedi.

Ülkemizde halen bulunan koyun keçi ırkları hakkında da bilgiler veren Çelik, bu konuda Merkez Birliği tarafından bir kitapçık hazırlandığını ve bu kitapçıkta 37'si koyun 13'ü keçi olmak üzere 50 ırka yer verildiğini belirterek 50 ırkın da ülkemiz şartlarına uygun ırklar olduğunu, hayvan varlığının %25'inin Doğu Anadolu, %13'ünün ise Güneydoğu Anadolu olmak üzere ortalama %40-45'e tekabül ettiğini ve ırk bazında da en fazla Akkaraman, Morkaraman ve Karakaş ırklarının yaygın olduğunu ifade etti.

Genel Başkan Yardımcısı Çelik; Küçükbaş hayvan varlığı açısından Avrupa'da birinci ve dünya ülkeleri arasında ise on birinci durumda olduğuna dikkat çekerek AB ile rekabet edilebilecek tek sektörün küçükbaş hayvancılık olduğunu vurguladı.

Halen uygulanmakta olan Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi'nden de söz eden Çelik, projenin 61 ilde yürütüldüğünü ifade ederek "Bakanlığımıza bağlı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü bu misyonu yüklenmiş, paydaşı da Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri ve üniversiteler olmuştur. En önemlisi de yetiştiricilerin de katıldığı çok paydaşlı bir proje olmasıdır. Bu proje kapsamında elit sürü bazında hayvan seçimi yapılıyor. 24 üniversitemizde görev yapan proje

liderleri, diğer noktada bu işin uzmanlığını yapmış 150-160 civarında proje teknik elemanı çalışıyor. Yani bu projede yaklaşık 250 kişi istihdam ediliyor. Bu projelerdeki ana konumuz hayvan ırklarının korunması, kalitenin artırılması ve verimlerinin artırılması çalışmalarıdır." şeklinde konuştu.

Çelik, Mehdi Eker'in 2005 yılından itibaren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı olarak atanmasıyla koyunculunun üvey evlat konumundan çıkarıldığını ve tarım ve hayvancılık anlamında ailenin bir bireyi olarak kabul edildiğini ifade ederek halk elinde hayvan ıslahı projelerini çok verimli gördüklerini ve desteklediklerini söyledi.

Program sunucusu Yavuz Kılıç'ın AB ile Türkiye arasındaki gelişmelerin kıyaslanması şeklindeki sorusuna da Çelik'in cevabı şöyle oldu: "Merkez Birliği Yönetimi olarak zaman zaman Avrupa ülkelerine gerek teknik gerek araştırma ve inceleme gerekse de tarım fuarları olsun bir takım ziyaretler yapıyoruz. Biz Avrupa'ya göre çok geri plandayız. Alışlagelmişin dışına pek çıkamamışız. Ancak bizim meralarımız, iklim ve coğrafya yapımız ile Avrupa'nın çok önündeyiz. Bunu kullanamıyoruz. Bizim için büyük eksiklik. Biz de bu açığı kapatmak için çalışmalar yapıyoruz. En son koç teke test istasyonları modelini hazırladık. Avrupa'da yaptığımız çalışmalardan edindiğimiz bilgi ve belgelerle bu projeyi geliştirdik. Bütün il birliklerimize gönderdik. Biz daha modern daha bilinçli daha sağlıklı üretim için çalışıyoruz." dedi.

Doksanlı yıllarda Gaziantep'ten Suudi Ülkelerine küçükbaş hayvan ihracat yapıldığı ancak 2002 yılına gelindiğinde ithalatçı konumuna düşüldüğünü belirten Çelik, "AK Parti Hükümetinin başa gelmesiyle birlikte yapılan reformlar, teşvik ve hibe desteklemeleri, Birliklerin örgütlenmeleri, kurumlaşmaları ve bu çatının oluşmasıyla beraber geçen yıl bir hamle yaptık. Azerbaycan'a keçi, Türkmenistan'a koyun ihraç ettik. O alanlara da yeni yeni giriyoruz." dedi.

Küçükbaş hayvancılık yapan yetiştiricilere de tavsiyelerde bulunan Çelik, "Bu sektörden çekilmeyinler. Çok hayırlı ve bereketli bir sektördür. Geline nokta da görünüyor ki en kazançlı sektör haline gelecektir. Bunu da kısa sürede inşallah görecektir." derken koyunculüğün daha bilinçli, daha pratik ve modern manada yapılmasına işaret etti.

Küçükbaş hayvan barınaklarının modernizasyonu için Merkez Birliği'nce iklim şartları göz önüne alınarak 100 ve 200 baş olmak üzere 6 tip ağıl projesi hazırladıklarını bildiren Çelik, hibe desteklemeler konusunda da 24 milyon anaç koyun ve keçi için toplam 480 milyon lira ve halk elinde hayvan ıslahı projesi kapsamındaki yetiştiricilere ise 50 milyon lira ödeme

ile toplamda 530 milyon liralık destek verildiğini ifade ederek, "Yeterli buluyor musunuz diyecek olursanız, ben yeterli bulmuyorum. Bu rakamın en az % 50 artırılmasını bekliyoruz." şeklinde konuştu.

20 dakika süren programın son bölümünde ise Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini kapsayan barış sürecine değişen Çelik, barış sürecinin başlamadan önceki süreçte güvenlik nedeniyle sınır illerinde valilerin meralara çıkışı yasakladığını, dolayısıyla meralardan yeterli kadar istifade edilemediğini ancak barış sürecinin başlamasıyla beraber şu an meralar ve yaylakların yetiştiricilere açık olduğunu kaydetti.

TÜDKİYEB Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Barış sürecinin kalıcı olmasını dilediğini ismi konulmamış savaştan en çok zarar gören sektörün ise küçükbaş hayvancılık olduğunu ve barış sürecinde en az %13 artış kaydedildiğini ifade ederek, "Bu ülkenin vatandaşı olarak insanlar farklı düşüncelere sahip olabilir ama bu ülke, bu vatan hepimizin. Artık 20 yaşındaki çocukların ölmesini istemiyoruz" derken, bu ülkenin birlik ve beraberliğe her zaman ihtiyacı olduğunu, birlik olmadan dirlik olamayacağını söyledi.

BEREKET HAYVANCILIK'TA KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN FİNANSMANI KONUŞULDU

Bereket Hayvancılık TV kanalında Cenk Özdemir'in sunumuyla yayınlanan Hayvancılık Gündemi programında "Küçükbaş Hayvancılık ve Finansman Kaynakları" konusu bütün yönleriyle ele alındı.

Canlı olarak yayınlanan programa Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü, Islah ve Geliştirme Daire Başkanı Dr. Bekir Ankaralı, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Sekreteri Veysel Ören ve Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü Krediler Daire Başkan Vekili Mehmet Boydaş katıldı.

Programın ilk bölümünde Islah Geliştirme Daire Başkanı Dr. Ankaralı ve Genel Sekreter Ören, küçükbaş hayvancılığın mevcut durumu ile birlikte avantajları ve dezavantajları hakkındaki görüşlere yer verdiler. Olumsuz birkaç faktör olmasına rağmen küçükbaş hayvancılığın avantajlarının çok daha fazla olduğu dile getirildi.

Programın ikinci bölümünde ise küçükbaş hayvancılığın finans kaynakları konusu tartışılırken bu bölümde Krediler Daire Başkan Vekili Boydaş, bu alanda Tarım Kredi Kooperatifleri'nin faaliyetlerinden ve yetiştiricilere verilen hizmetlerinden bahsetti. Diğer katılımcılar da bu bölümde küçükbaş hayvancılığa Bakanlık tarafından yapılan desteklemeler ve İPARD desteklerinden söz ederek çeşitli finans kaynakları üzerinde tartışıldı.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ HAYVAN HASTANESİNDE İNCELEMELERDE BULUNDU

Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz; hizmete açılan hayvan hastanesi için emeği geçenleri tebrik ederek "Hayvan Hastanesinde yaptığım incelemelerde aldığım bilgiye göre bölgemizin ilk hayvan hastanesi Diyarbakır'da açılmış. Bu nedenle Birlik yönetimini, çalışma arkadaşlarını ve emeği geçen herkesi tebrik ediyorum." dedi.

Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz Diyarbakır İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'ni ziyaret ederek Birlik tarafından hizmete açılan Hayvan Hastanesinde incelemelerde bulundu. Birlik Başkanı Abdullah Çetinkaya'dan bilgi alan Bakan Yılmaz'a Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakan Yardımcısı Kudbettin Arzu, TÜDKİYEB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyeleri Hasan Çakır, Mehmet Şirin Aydoğdu, Denetleme Kurulu üyeleri Cemal Yıldırım ve Ali Kaysadu da eşlik etti.

Ziyaret sonrası düzenlenen yemekte açılış konuşması yapan Diyarbakır İli DKKYB Başkanı Abdullah Çetinkaya, Birliğin 6 bin 200 üyesi bulunduğunu, Birlik tarafından açılan hastanede hayvanlara sağlık hizmeti verildiğini, aşılama yapıldığını ve hayvanlara operasyonların da yapıldığını dile getirdi. Çetinkaya, Dicle Üniversitesi Veteriner

ve Ziraat Fakülteleri ile işbirliği içinde çalışıldığını ve verilen hizmet karşılığı üyelere cüzi bir ücret alındığını sözlerine ekledi.

TÜDKİYEB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan da yaptığı konuşmada küçükbaş hayvancılığın önemine vurgu yaparak son yıllarda koyun keçi mevcudunun 42 milyon başa yükseldiğini, yapılan ıslah çalışmalarıyla verim ve kalitenin de artırdığını söyledi. Ayhan, Merkez Birliği'nce yapılan çalışmaları özetledikten sonra çobanlığın mesleki statüye kavuşturulmasında katkısı olan Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz'a teşekkür ederken çeşitli illerde yapılması planlanan koç teke test istasyonları için de Bakan Yılmaz'dan destek vermesini talep etti.

Toplantıda bir konuşma yapan Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ise Diyarbakır İli DKKYB tarafından hizmete açılan hayvan hastanesi için emeği geçenleri tebrik ederek "Hayvan Hastanesinde yaptığım incelemelerde aldığım bilgiye göre bölgemizin ilk hayvan hastanesi Diyarbakır'da açılmış. Bu nedenle Birlik yönetimini, çalışma arkadaşlarını ve emeği geçen herkesi tebrik ediyorum." dedi.

Kalkınma Bakanı Yılmaz, çobanlık konusuna değinerek; "Hayvancılığın önemli bir unsuru

da çobanlık. 3 yıl önce sayın başkan ve bazı birlik başkanları beni ziyarete geldiklerinde oturup sohbet ederken çobanlık konusunu konuştuk. Çobanlıkla ilgili maalesef toplumda yanlış algılar oluşmuştu. Hâlbuki çobanlık en kadim mesleklerden biridir. Peygamberlerimizin hayatlarının bir bölümünde çobanlık yaptıklarını biliyoruz. Helalinden temiz kazanç sağlanılan bir taraftan da tabiatla iç içe son derece önemli bir meslek. Bunun bir meslek standardı olmalı diye konuştuk. Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanımızı aradım ve bir çalışma başlattık.

Sonraki gelişmeleri fazla takip edemedim ama bugün burada gördüm ki ulusal meslek standardı geliştirilmiş. Merkez Birliğimiz meslek standardını yayınlamış. İncelediğim kadarıyla da değerli bir çalışma olmuş. Bütün unsurlarıyla bu mesleği daha iyi yerlere taşımamız gerekiyor. Bugün ciddi anlamda çoban bulma sıkıntısı yaşanıyor. Bir tarafta ciddi maaşlar var ama çoban bulamıyoruz. İşte bu sıkıntıyı görüp bu kadim mesleğin statüsünün yükseltilmesi lazım ve topluma iyi anlatmamız lazım. Diğer taraftan da modern hukuki çerçevede içinde bu ve benzeri mesleklerin çok daha sağlıklı bir zemine oturmasını sağlamak lazım. Bunu da el birliği ile inşallah başaracağız." dedi.

TİFTİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI TARTIŞILDI

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı Hayvancılık Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen Tiftik Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri konulu toplantı Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim Özcan'ın Başkanlığında sektörün tüm bileşenlerinin katılımı ile gerçekleşti.

Tiftik ihracatçısı Mesut Yıldırım, Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Hasan Kılınc, Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmet ve Jeotermal Kaynaklar Daire Başkanı Özgür Güven gibi sektörün güçlü isimlerinin katıldığı toplantıda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Tiftik Birliği yetkilileri de yer aldı. Toplantıda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın diğer birimlerinden temsilciler hazır bulunurken çok sayıda Ankara Keçisi yetiştiricisi de katıldı.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak tiftiği yakın takibe aldıklarını belirten Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim Özcan, "Piyasa fiyatı 8-10 TL olan tiftiğe Bakanlık olarak 22 TL destek veriyoruz. Bunu kadim kültürümüzün bir parçası olan Ankara Keçisi yetiştiriciliğinin devamı için yapıyoruz. Sektörün tüm bileşenleri bir araya gelir, sorunları ve çö-

zümlelerini tespit eder herkes de üstüne düşeni yaparsa yetiştirici daha fazla kazanır, daha fazla alıcı çıkar, ihraç ürünü olduğu için de Türkiye kazanır." dedi.

Tiftik ihracatçısı Mesut Yıldırım ise yaptığı konuşmada Türk tiftiğinin üstün özellikleri üzerinde durdu. Türk tiftiğini yurt dışında tanıtmak için güçlü bir lobi faaliyeti yürüttüklerini belirten Yıldırım, "Türk tiftiği olarak güçlü yönlerimiz var, bunları doğru kullanmalıyız. Türk tiftiğinin doğal beyazlığı ve sağlam oluşu talebi artırıyor. Bizim tek sıkıntımız dünya standartlarında üretim yapamıyoruz." diye konuştu.

Toplantıda Ankara Keçisi yetiştiricileri de sorunlarını dile getirme olanağı buldu. Yetiştiriciler yetkililerden özellikle mera konusunda destek isterken mera alanlarının işgal edilmesi ve orman arazisi olarak tanımlanmasından kaynaklı mağduriyet yaşadıklarını bu nedenle maliyetlerinin de arttığını belirtti. Yetiştiriciler ayrıca barınak, mera ve orman alanlarındaki vahşi hayvan saldırıları, tiftikte tek alıcı olması, Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından kontrolsüz dikim yapılması gibi sorunlara çözüm bulunmasını istedi.

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı

Hasan Kılınc ise konuşmasında kaliteye dayalı alım üzerinde durdu. Başkan Kılınc: "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın destekleriyle 5 projede 30 binin üzerinde hayvanın yer aldığı ıslah programı yürütüyoruz. Amacımız ilin damızlık ihtiyacını karşılamak, gen kaynağını korumak ve uluslararası standartlarda tiftik üretmek. Ancak yetiştiricinin elde ettiği kaliteli ürün de kalitesiz ürünle aynı fiyata satıldığı için kaliteyi artırma noktasında zorlanıyoruz. Bu koşullarda uluslararası standartlarda ürün elde etme şansımız yok. Tiftik hala daha uluslararası piyasalarda katma değerli bir ürün. En güçlü potansiyele sahip olmamıza karşın biz ülke olarak bu katma değerden pay alamıyoruz. Ankara Keçisi'nin ıslahı noktasında canla başla çalışıyoruz. Ürünün değerlendirilmesi noktasında göreve hazırız." dedi.

Bakanlık olarak tiftik yetiştiriciliğine yapılan desteği vurgulayan Dr. Özcan, "Piyasa fiyatı 8-10 TL olan tiftiğe biz Bakanlık olarak 22 TL destek veriyoruz. Bunu kadim kültürümüzün bir parçası olan Ankara Keçisi yetiştiriciliğinin devamı için yapıyoruz." dedi.

Dr. İbrahim ÖZCAN

MERSİN İLİ DKKYB'DEN SEKTÖR TOPLANTISI

Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerine tedarikçilik yapan Et ve Süt Kurumuna kırmızı ette yüzde 10 küçükbaş et kotası koyduklarını aktaran Bakan Eker, bu düzenlemenin üretici için hayata geçirildiğini söyledi.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, Mersin İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB) binasında düzenlenen sektör toplantısında yaptığı konuşmada, Türkiye'nin 2014 yılında hayvansal ürün ve hayvan ihracatı 2 milyar 100 milyon dolar olduğunu söyledi.

Yörüklerin sıkıntılarını çok iyi bildiklerini ve onlara önemli destek verdiklerini ifade eden Bakan Eker, Damızlık koyun ve keçi yetiştiricilerinin önemli bir üretici kitlesi olduğunun altını çizerek bu meslek grubunun kendi dönemlerinde özel olarak desteklendiğini söyledi.

Hayvancılığın gelişmesi için yapılan çalışmalarını ayrıntılı anlatan Bakan Eker, küçükbaş hayvan sayısının önemli

bir artış göstererek geçen yıl itibarıyla 42 milyona çıktığını bildirdi.

Bakan Eker, sürü yönetimi elemanı yetiştirilmesi adına eğitim çalışması başlattıklarını anımsatarak, sürü ıslahı için de 2006'dan beri damızlık koç ve teke dağıtımını yaptıklarını belirtti.

Hayvan yetiştiriciliğine faizsiz yatırım ve işletme kredi desteği verdiklerini vurgulayan Bakan Eker, "Bugüne kadar hayvancılık için 381 bin üretici 8,9 milyar lira faizsiz kredi aldı." dedi.

Bakan Eker konuşmasında, bu yıl küçükbaş hayvanı sözleşmeli besicilik modeli içine aldıklarını ifade ederek, şöyle devam etti: "Yani şunu yapmaya çalışıyoruz, şehirlerde insanlar daha fazla koyun, keçi eti yesin. Bunu

uygulamak durumundayız. Bizim, coğrafyamız, kültürümüz, bizim gıda ve beslenme kültürümüz, buna sahip çıkmak zorundayız. Bunun için de koyun eti ve sütünün tüketimini artırmamız lazım. Şehirlerde çocuklar evlerinin içinde koyun eti ve sütü tüketmiyorsa ne yapacağız? Bunun bir şekilde tedbirlerini alacağız, teşvik edeceğiz, öğreteceğiz."

Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerine tedarikçilik yapan Et ve Süt Kurumuna kırmızı ette yüzde 10 küçükbaş et kotası koyduklarını aktaran Bakan Eker, bu düzenlemenin üretici için hayata geçirildiğini söyledi.

Bakan Eker, kırsal kalkınma desteklerini anlatarak, Türkiye'nin süt üretiminin 8,5 milyon tondan 10,5 milyon tona, kırmızı et üretiminin de 420 bin tondan 1 milyon tona yükseldiğini vurguladı.

Et tüketimi konusunda eleştirilere değinen Bakan Eker, şunları kaydetti: "Bizi bazen muhalefet partileri Avrupa'yla mukayese ediyor. 'Avrupa'da kişi başına şu kadar kırmızı et düşüyor' diyor. Tabii Avrupa'nın yediği etin yüzde 73'ü domuz eti, onu söylemiyorlar. Onu gizliyorlar. Bizde kişi başına yılda kayıtlı

tüketim 13 kilo, Avrupa'da da 16 kilo. Aramızda 3 kilo var ama onun geliri benim gelirimden 3 kattan fazla. Bunu da hesaba katmak zorundayız."

Bakan Eker, Cumhuriyet tarihinde ilk kez damızlık keçi ihracatı yapıldığını vurgulayarak, "Türkiye'nin 2014 yılında hayvansal ürün ve hayvan ihracatı 2 milyar 100 milyon dolar. Bunun dış ticaret fazlası da 1 milyar 600 milyon dolar. Yani Türkiye, dışarıdan aldığından 1 milyar 600 milyon dolar daha fazlasını dışarıya satıyor. Bu rakamlarla Türkiye net ihracatçıdır, ithalatçı değildir." diye konuştu.

Bakan Eker, Türk çiftçisinin gıda üretimiyle 78 milyon vatan-daşı, 35 milyon turisti ve ülkede-ki 2 milyon Suriyeliyi de doyurduğunu ve yılda 18 milyar dolar da ihracat yaptığını bildirdi.

Türkiye'nin huzura ve barışa ihtiyaç duyduğunu vurgulayan Eker, "Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 16 milyon küçükbaş hayvana yetecek mera var ama orada 8 milyon hayvan var.

Terör sebebiyle o yaylalar kullanılmıyor. Biz, barışı tesis ettiğimizde o yaylaların tamamında hayvanlar otlar. Bu, Türkiye'ye bereket getirir." dedi.

Bakan Eker, konuşmasının ardından üreticilerin sorularını cevapladı.

Mersin İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mehmet Akdoğan da nüfusa bağlı artan kırmızı et ihtiyacının giderilmesinde koyun ve keçi yetiştiriciliğinin önemli olduğunu kaydetti.

ÇANKIRI'DA "HALK ELİNDE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ" TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğüne yürütülmekte olan "Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi" Çankırı, Çorum ve Kırşehir ilinde uygulanan alt projelerinin 2015 yılı Proje Yürütme Kurulu Toplantısı 08.07.2015 tarihinde İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda gerçekleştirilmiştir.

Çankırı'nın ev sahipliği yaptığı toplantıya, Bakanlık TAGEM yetkililerinden Proje Sorumluları, Serkan Günbay ve İrfan Güngör, Çankırı İli DKYYB Başkanı Ahmet Susam, Çorum DKYYB Başkanı

Şevket Avcı, Kırşehir DKYYB Başkanı Erol Doğan, Birlik Proje Teknik elemanları ve Çorum İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Erkan Elfaz Ermiş ve Çorum İli Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürü Arif Akar katıldılar.

UŞAK'DA EN İYİ KOÇ-TEKE, EN ŞİRİN KUZU-OĞLAK YARIŞMASI DÜZENLENDİ

Ayhan, konuşmasında halen 65 ilde 1 milyon civarında küçükbaş hayvan ile yürütülen halk elinde küçükbaş hayvan ıslahı projelerinin başarıyla yürütüldüğüne dikkat çekerek ayrıca damızlık koç ve teke üretiminin de önemine vurgu yaptı.

24 Mayıs 2015 tarihinde Vali Seddar Yavuz, Uşak Milletvekili Mehmet Altay, Belediye Başkanı Nurullah Cahan, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİ-YEB) Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan ve İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü Erkan Kahraman, Uşak İli DKKYB Başkanı Asım Küçükakın, Isparta İli DKKYB Başkanı Yaşar Köroğlu, Denizli İli DKKYB Başkanı Hasan Öner ile hayvancılık sektörü sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile vatandaşların katılımıyla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü bahçesinde, küçükbaş hayvancılığının geliştirilmesine katkı sağlamak, yetiştiricilerimizin bir araya gelerek birlik ve beraberliğin sağlanması, yetiştiricilerimizin daha iyi hayvan yetiştirme noktasında gayretlerinin

artırılması ve yetiştiricilerimizin motivasyonunu sağlamak üzere en iyi koç ve teke yarışması ile en güzel kuzu oğlak yarışması yapıldı.

Yarışmada dereceye giren üreticilerden, birincilere tam altın ve 600 kg. yem, ikincilere yarım altın ve 500 kg. yem ve üçüncülere çeyrek altın ve 400 kg. yem verilirken en şirin kuzu ve en şirin oğlak sahiplerine de yarım altın ödül verildi.

Açılıшта Uşak İli DKKYB Başkanı Asım Küçükakın'dan sonra bir konuşma yapan TÜDKİYEB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan konuşmasında; ülkemizde küçükbaş hayvan sayısı anlamında geline nokta işaret ederek koyun ve keçi yetiştiriciliğinin önemine vurgu yaptı.

Ayhan, küçükbaş hayvan gen kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve ıslah çalışmaları neticesinde verimliliğin artırılması ile genetik yapının iyileştirilmesi hususunda önemli çalışmalar yapıldığını ve bu çalışmalarda Merkez Birliği ile 80 ilde faaliyet gösteren Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri İl Birliklerinin büyük katkısı olduğunu söyledi. Ayhan, konuşmasında halen 65 ilde 1 milyon civarında küçükbaş hayvan ile yürütülen

halk elinde küçükbaş hayvan ıslahı projelerinin başarıyla yürütüldüğüne dikkat çekerek ayrıca damızlık koç ve teke üretiminin de önemine vurgu yaptı. Ayhan konuşmasının sonunda Damızlık Koyun Keçi Birliklerinin temel amaçları doğrultusunda yapılan bu tür etkinlikler dolayısıyla da Uşak İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile Uşak İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğine teşekkür etti.

Ödül töreninde konuşan İl Müdürü Erkan Kahraman, "İlimizde 450.000 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. İklim ve coğrafyasına baktığımız zaman Anadolu coğrafyası bizlere küçükbaş hayvancılığı önermektedir. Atalarımız binlerce yıl boyunca koyun keçi yetiştirerek Anadolu'ya kadar gelmiştir, çobanlık yapmıştır.

Bugün gelmiş olduğumuz noktada ise çoban bulmak temel sorun haline gelmiştir. Kültürümüzün gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Kültürel genlerin biyolojik genler kadar aktarılması önemlidir. Bu nedenle kültürel genlerimizi gelecek nesillere aktaran tüm üreticilerimize teşekkür ediyorum." dedi.

Gerçekleştirilen etkinlikte kaval ve flüt dinletisinin ardından halk oyunları gösterisi düzenlendi. Ayrıca Vali Yavuz'a ve Belediye Başkanı Cahan'a kepenek giydirildi. Firma ve Sivil Toplum Kuruluşlarının stantları ziyaret edildi. Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından oluşturulan kıl çadırda misafirlere yöresel lezzetlerimiz gözleme, katmer ikram edildi. Yemek ikramıyla etkinlik sona erdi.

1100 kişinin katılım sağladığı etkinlikte yapılan yarışmada dereceye giren yetiştiriciler:

- Birinci Olan Koç Sahibi **Mustafa Uysal**
- İkinci Olan Koç Sahibi **Bekir Öztürk**
- Üçüncü Olan Koç Sahibi **Hasan Aksoy**
- Birinci Olan Teke Sahibi **Kamil Koç**
- İkinci Olan Teke Sahibi **Ayşe Kozak**
- Üçüncü Olan Teke Sahibi **Adem Çelik**
- En Şirin Kuzu Sahibi **Kemal Semiz**
- En Şirin Oğlak Sahibi **Selim Özdemir**

Gerçekleştirilen etkinlikte kaval ve flüt dinletisinin ardından halk oyunları gösterisi düzenlendi. Ayrıca Vali Yavuz'a ve Belediye Başkanı Cahan'a kepenek giydirildi. Firma ve Sivil Toplum Kuruluşlarının stantları ziyaret edildi. Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından oluşturulan kıl çadırda misafirlere yöresel lezzetlerimiz gözleme, katmer ikram edildi.

AKSARAY'DA ÇOBANLAR 3. KEZ YARIŞTI

*Sami Doğan,
birinci olduğu için
mutlu olduğunu
belirterek
"Yarışmaya katılmak
için çok çalıştım.
Çocuklarım
uyuduğu zaman
ben uyumadım ve
yarışma için ders
çalıştım.
Çok emek verdim
ve emeğimin
karşılığını aldığıma
inanıyorum.
Emeği geçen
herkese teşekkür
ederim."*
dedi.

Aksaray'da, Çobanlar Yarışıyor Bilgi Yarışması'nın bu yıl 3'üncüsü gerçekleştirildi. 120 çoban arasında seçilen 8 finalist çoban kıyasıya yarıştı.

Aksaray İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü tarafından Aksaray Kültür Merkezi'nde yapılan programa, Vali Yardımcısı Şahin Bayhan, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, Belediye Başkan Yardımcısı Yılmaz İlhan, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Bestami Zabun, Ziraat Odası Başkanı Emin Koçak, Aksaray İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mahmut Aktürk ve çok sayıda çobanla yakınları katıldı.

Aksaray İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı

Mahmut Aktürk, Türkiye'de ilk kez Aksaray'da düzenlenen yarışmadaki amaçlarının çobanlığı gündeme getirmek ve yetiştiricilere sevdirmek olduğunu belirterek, "Biz, Türkiye'de çobanlığı gündeme taşımak, farkındalık oluşturmak istiyoruz. Çünkü çoban küçükbaş hayvancılık için çok önemli. Bir çoban, bir de mera önemli. Çobanlık Türkiye hayvancılığı önünde çok ciddi bir sorun gibi duruyor. O yüzden çobanlığı sevdirmek, gündeme taşımak, sorun ve sıkıntılarını dile getirmek için böyle bir sosyal organizasyon yapıyoruz. Yarışmayı üyelerimiz arasında yapıyoruz. Bu kapsamda üyelerimize eğitim veriyoruz. 640 yetiştiricimiz tarımsal yayın ve danışmanlık hizmeti alıyor. Onlar arasında bir bilgi yarışması yapıyoruz. Verimliliği ve üretimi artırmaya, kaliteyi artırarak sağlıklı gıda üretmeye çalışıyoruz. Çünkü bizim ülkemiz ve ilimiz üreten bir ülke. Eğer üretiyorsak bunu dış devletlere satmak zorundayız. Satmak içinde verimliliği, üretimi artırmak, bulaşıcı hastalıklarla mücadeleyi kazanmak zorundayız ki bu işi yapalım. Bu iş için de eğitim çok önemli.

Bu yarışmanın Türkiye'nin diğer illerinde de yaygınlaşmasını ve Türkiye finalinin yapılmasını hedefliyoruz. Yarışma sonrası 1'inciye 4 bin

lira, 2'nciye 3 bin, 3'üncüye 2 bin lira ve diğer yarışmacılara da yarım altın vererek ödüllendireceğiz. Çünkü teşvik etmek istiyoruz."

Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Bestami Zabun da yaptığı konuşmada; "Bildiğiniz üzere ilimiz bir tarım ve hayvancılık şehridir. TÜİK verilerine göre ilimiz nüfusunun %42'si geçimini tarım sektöründen sağlıyor. Tarımda sektörü içerisinde de hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Şu an itibarıyla ilimizde 506.000 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Bakanlığımızın Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirdiğimiz ve bu yıl üçüncüsünü düzenlediğimiz "Çobanlar Yarışıyor" isimli yarışmamız Türkiye'de sadece ilimizde düzenlenmektedir.

Buradaki amacımız çiftçilerimizin dikkatini çekmek ve böylelikle onların Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinden daha fazla yararlanmalarını sağlamaktır. Bundan sonra da her yıl Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğimiz ile beraber bu yarışmayı tekrarlamayı düşünüyoruz." şeklinde konuştu.

Programda bir konuşma yapan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği

Genel Başkanı Prof.Dr. Veysel Ayhan yaptığı konuşmada; Ülkemizdeki küçükbaş hayvancılığın sorunlarından bahsederek, bu sorunların giderilmesi konusunda yapılması gerekenler hakkında detaylı bilgiler verdi. Çobanlığın küçümsenecek bir meslek olmadığını ve bu kurslar sayesinde çobanlığın artık profesyonel şekilde yapılmaya başladığını belirtti.

Ayhan, "Bir ülkede insanlığın dengeli, sağlıklı bir şekilde beslenebilmesi için hayvansal kökenli gıdalar son derece önemli. Bunu biz et, süt, yumurta, peynir gibi ürünlerden karşılıyoruz. Türkiye'de kırmızı et ihtiyacının karşılanmasında, açığının giderilmesinde koyun ve keçiciliğin önemli bir yeri var. Bu bağlamda özellikle hayvancılığın içerisinde unutulmuş, yıllardır ihmal edilmiş bir sektör olan koyun keçisi sektörü, son 8-10 yıllık bir zaman diliminde ilk kez 2006'dan itibaren bakanlığımız tarafından destekleme kapsamına alınmış, il birliklerimiz kurulmuş ve şu an itibari ile 230 bin koyun keçisi yetiştiricisi Türkiye'de gayret gösteriyor." dedi.

Konuşmaların ardından programın yarışma bölümüne geçildi ve elemelerde başarılı olup finale kalan 8 yarışmacıya her biri on puan değerinde olan 15 soru soruldu. Yarışma sonunda iki yarışmacının 110 puan, üç yarışmacının ise 100 puan alması sonucu oluşan eşitlikten dolayı altın sorulara geçildi. Altın sorular sonunda Armutlu Köyünden katılan Sami Doğan birinci, Yapılcan Köyünden katılan Mehmet Emin Ulubaş ikinci, Boyalı Köyünden katılan Hasan Hüseyin Gölpinar ise üçüncü oldu.

Yarışmanın birincisine Aksaray Vali Yardımcısı Şahin Baykan tarafından 4000 TL'lik, ikinciye Aksaray Belediye Başkan Yardımcısı Yılmaz İlhan tarafından 3000 TL'lik, üçüncüye ise Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan tarafından 2.000 TL'lik çek verildi. Diğer beş yarışmacıya da altın hediye edildi.

Sami Doğan, birinci olduğu için mutlu olduğunu belirterek "Yarışmaya katılmak için çok çalıştım. Çocuklarım uyuduğu zaman ben uyumadım ve yarışma için ders çalıştım. Çok emek verdim ve emeğimin karşılığını aldığımı inanıyorum. Emeği geçen herkese teşekkür ederim." dedi.

Yarışmanın ardından Aksaray'ın Malaklı cinsi çoban köpekleri tanıtım için sahnede gösteri yaptı. Sonra Aksaray'ın yerel sanatçısı Mine Gez tarafından konser verildi.

TOKAT'TA SÜRÜ YÖNETİCİLERİ SERTİFİKALARINI ALDI

Tokat İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından sürü yöneticisi sertifika dağıtım töreni düzenlendi.

Törene Vali Yardımcısı Mehmet Suphi Küsbeci, İl Müdürü Hacı Bayram Ayata, Özel İdare Genel Sekreter Yardımcısı Saffet Güngör, Halk Eğitim Merkezi Müdürü Yunus Yazıcı, TKDK İl Kordinatörü Ferit Yazar, Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürü Ramazan Karahan, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü Mustafa Aypar, Turhal Tarım İlçe Müdürü Muammer Gürçay ve Manda yetiştiricileri Birlik Başkanı Muzaffer Keser ve Tokat İli DKYYB Başkanı Turan Saldırcier katıldı. Törende, kepeneğini giymiş bir çobanın kaval dinletisi ilgiyle izlenildi.

Birlik Başkanı Saldırcier, törende yaptığı konuşmada "Birliğimiz 2006 yılında kurulmuş olup her yıl üye sayısını

artırarak hizmete devam etmektedir. Kendi binasında hizmet veren bir birlik-tir. Yetiştiricilerimizin sorunlarını dinleyip çözüm üretmeye çalışmaktayız." dedi.

Vali Yardımcısı Küsbeci ise konuşmasında sürü yöneticiliği konusunda uzmanlığa ihtiyaç olduğunu vurguladı ve "Eskide olduğu gibi değil günümüzde artık her yaptığınız işin en iyi şekilde olması lazım. Bunun için eğitime, bilgiye, sabıra ihtiyaç var. Bunlar yerine geldiği zaman ilimiz ve ülkemiz kârlı çıkacaktır. Tarım Müdürü Vekilimizin de dediği gibi, yörede yapılan hata tüm ülkeye zarar verebilir. Herkesin yaptığı iş kendine göre ülkeye göre değerlidir. Hiçbir zaman yapılan işi sınıflandırmak lazım." diye konuştu.

Tören sonunda pasta ve meyve suyu ikram edildi. Kursta katılan yetiştiricilere ise tören sonunda "Kurs Bitirme Belgesi" sertifikaları dağıtıldı.

SERTİFİKALI SÜRÜ YÖNETİMİ ELEMANI SAYISI 16 BİNE YAKLAŞTI

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Eğitim Yayım ve Yayınlar Daire Başkanlığı, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve İŞKUR' un katkı ve katılımları ile hazırlanan ve uygulamaya konularak 81 İl ve İlçelerine yönelik olarak yürütülen "Sürü Yönetimi Elemanı Benim" projesi üçüncü yılına girdi.

Uygulanan projede; kursiyerlere koyun ağılı ve keçi barınağı kurabilme, koyun ve keçi ırkını seçebilme, küçükbaş hayvanların besleme ve bakımını yapabilme, çoğaltabilme, bulaşıcı ve yetiştirme hastalıklarına karşı koruyabilme ve mücadele edebilme, biyogüvenlik uygulamalarına hâkim olma, sağım yapabilme yeteneği kazandırmak ve Kırsal alanda

sürü yönetimi elemanlığını daha cazibeli bir meslek haline getirilmesi amaçlandı.

12 Nisan 2014 tarih ve 28970 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı gereği, "Sürü Yönetimi Elemanı" sertifikasına sahip olanları çalıştıran 500 baş ve üzeri küçükbaş hayvan sayısına sahip işletmelere 5.000 TL Sürü Yöneticisi istihdamı desteği verilmektedir.

Bu kapsamda 2014 yılında 817 işletme belirtilen destekten yararlanmış olup; 12 Mayıs 2015 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan "Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği" ile desteklenecek işletmelerde 500 baş olan küçükbaş hayvan sayısı 300 başa indirilmiş olup, 2015

yılında daha fazla işletmenin desteklemelerden yararlanması öngörülmektedir.

Eğitim Yayım ve Yayınlar Daire Başkanlığından edinilen bilgilere göre ; 2013 ve 2014 yıllarında İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Ziraat Odaları ve Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri İl Birliklerinin katkısı ile hazırlanan eğitimlere 8.250 kişi katılmış; 2015 yılının ilk altı ayında ise 67 ilde yapılan 224 kursa 7.180 kişi katılmıştır.

Kursiyerlere İŞKUR tarafından kursiyer zaruri ödemesi yapılan eğitimlere katılmak isteyen kişilerin illerde, İl Müdürlükleri Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüklerine, İlçelerde İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerine müracaat etmeleri gerekmektedir.

Eğitim Yayım ve Yayınlar Daire Başkanlığından edinilen bilgilere göre ; 2013 ve 2014 yıllarında İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Ziraat Odaları ve Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri İl Birliklerinin katkısı ile hazırlanan eğitimlere 8.250 kişi katılmış; 2015 yılının ilk altı ayında ise 67 ilde yapılan 224 kursa 7.180 kişi katılmıştır.

TEKE YÖRESİ CANLI HAYVAN, HAYVANCILIK, TARIM TEKNOLOJİLERİ VE YEM FUARI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

120 firmanın katıldığı ve ağırlıklı olarak hayvancılık ürünlerinin sergilendiği Fuar 21-24 Mayıs 2015 tarihleri arasında ziyarete açık kaldı.

Teke Yöresi Canlı Hayvan, Hayvancılık, Tarım Teknolojileri ve Yem Fuarı 21 Mayıs 2015 tarihinde Burdur'da Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakan Yardımcısı Kudbettin Arzu'nun katılımıyla açıldı.

Açılışa Burdur Valisi Hasan Kürklü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakan Yardımcısı Kudbettin Arzu, Hayvancılık Genel Müdürü Mustafa Kayhan, Burdur Belediye Başkanı Ali OrkunERCENGİZ, Burdur Milletvekilleri Bayram Özçelik ve R. Kerim Özkan, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü Ş. Fırat Erkal, siyasi parti temsilcileri, daire amirleri, Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcileri ve yetiştiricilerle vatandaşlar katıldı.

Dünya Süt Günü nedeniyle düzenlenen süt kortej yürüyü-

şünden sonra fuar alanında açılış konuşmaları yapıldı ve protokol üyelerince fuarın açılışı gerçekleştirildi.

Açılış sonrası Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakan Yardımcısı Kudbettin Arzu ve beraberindeki heyet katılımcı firmaların stantlarını gezerek, sergiledikleri ürünler hakkında bilgi aldılar.

Burdur İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin de stant açtığı fuara ülkemizin çeşitli illerinde faaliyet gösteren Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin Başkanları ve yöneticileri de katılarak standları ilgiyle takip ettiler.

120 firmanın katıldığı ve ağırlıklı olarak hayvancılık ürünlerinin sergilendiği Fuar 21-24 Mayıs 2015 tarihleri arasında ziyarete açık kaldı.

“EXPOTROIA 100. YIL GIDA VE TARIM FUARI”NA YOĞUN İLGI

Çanakkale Zaferi'nin 100. Yılı münasebetiyle DLG Fuarçılık tarafından düzenlenen ve Çanakkale Merkez'de 47.000 metrekarelik alanda gerçekleştirilen açık alan uygulamalı Tarım Fuarı 14 Mayıs Dünya Çiftçiler gününde ziyaretçileriyle buluştu.

Çanakkale İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiriciler Birliği, Çanakkale Ziraat Odası, Çanakkale Ticaret Borsası, Çanakkale Sanayici ve İşadamları Derneği (ÇASİAD), Önder Çiftçi Projesi ve DLG Fuarçılık tarafından organize edilen ve Çanakkale Zaferi'nin 100. yılına ithaf edilen 'EXPOTROIA 100. Yıl Gıda ve Tarım Fuarı 14 Mayıs'ta Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanını Mehdi Eker'in katılımıyla açıldı.

Ayrıca Fuarın açılışına Vali Ahmet Çınar, Belediye Başkanı Ülgür Gökhan, Çanakkale Milletvekilleri İsmail Kaşdemir ve Mehmet Daniş, İl Müdürü Erdem Karadağ, TÜDKİYEB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Çanakkale İli DKKYB Başkanı Dr. Ferhan Savran ve Birlik yöneticileri, çeşitli kurumların müdürleri, firma yetkilileri ve çok sayıda üretici katıldı.

14 Mayıs Dünya Çiftçiler Günü, 1915 yılında yaşanan savaşta yer alan ülkelerden gelen çiftçilerin yanında, Makedonya, Polonya, Bulgaristan, Yunanistan ve Balkan ülkelerinden ve yurt içinden gelen çiftçilerle birlikte kutlandı.

Açılışını Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı M. Mehdi Eker'in yaptığı Fuar; iki yıldan bu yana Çanakkale'de düzenlenen, Expotroia Fuarı için ayrılmış 1.250 m²'lik kapalı alanda Çanakkale'nin yerel gıda firmalarının yer aldığı 4 bölümden oluştu.

Fuar açılışında bir konuşma yapan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan konuşmasında Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın mevcut durumu ve geldiği konum ile Avrupa'daki durumuna ilişkin birtakım bilgiler verdi.

Fuar programı kapsamında, pek çok etkinliğin yapıldığı organizasyonda, Koyun ve Keçi Güzellik Yarışmaları, Koyun Kırkma Gösterisi, Halk Oyunları gösterileri, Bal Yarışması ve Funda Arar konseri yer aldı.

4 gün boyunca yaklaşık 35 bin ziyaretçinin katıldığı fuarın en renkli görüntüleri hayvancılık

bölümünde yaşandı. Çanakkale İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından üye yetiştiricilere ait koyun ve keçilerin sergilenmesi ziyaretçilerin yoğun ilgisine sahne oldu.

Açılışını Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı M. Mehdi Eker'in yaptığı Fuar; iki yıldan bu yana Çanakkale'de düzenlenen, Expotroia Fuarı için ayrılmış 1.250 m²'lik kapalı alanda Çanakkale'nin yerel gıda firmalarının yer aldığı 4 bölümden oluştu.

“ÜLKEMİZ HAYVANCILIĞININ GELECEĞİ” DİYARBAKIR’DA TARTIŞILDI

Ülke genelinde 80 ilde faaliyetlerini sürdüren Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin kurulmasından sonra küçükbaş hayvancılığın her alanında önemli çalışmalar gerçekleştirildiğini belirten Prof. Dr. Ayhan özellikle de çoban konusuna değinerek Ulusal Meslek Standardı'nın çıkarıldığını ve Sürü Yönetimi Elemanı Benim Projesi kapsamında açılan kursların devam ettiğini söyledi.

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü tarafından düzenlenen “Ülkemiz Hayvancılığının Geleceği Çalıştayı”nda, bölge ve ülke hayvancılığının sorunları ve çözüm önerileri tartışıldı.

Zootekni Bölüm başkanı Doç. Dr. Muzaffer Denli moderatörlüğünde gerçekleştirilen çalıştaya, ülkemiz hayvancılık sektörlerinin temsilcileri ile birlikte TÜDKİYEB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan ve Diyarbakır İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Abdullah Çetinkaya katıldı.

Çok sayıda öğrenci, akademisyen ve hayvancılık kuruluşları temsilcilerinin

katıldığı çalıştayda; Türkiye Zootekni Federasyonu Başkanı Prof. Dr. Hasan Rüştü Kutlu, Zootekni bilimi hakkında genel bilgiler vererek, zootekni bilimi ve eğitimindeki gelişmelerin ülkemiz hayvancılığının gelişimi üzerine etkilerine değindi.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Diyarbakır İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar da son yıllarda Diyarbakır’da hayvancılığa yapılan yatırımlar hakkında bilgi verdi. Karacadağ Kalkınma Ajansı Sekreter Vekili. Dr. Hasan Maral ise hayvancılığın belirli projeksiyonlar çerçevesinde gelişmesi için ajansın yaptığı katkılara değindi.

Maral, ajans olarak hayvancılığın gelişimi

için teknik ve doğrudan destekleme projelerine desteklerde bulduklarını ifade etti.

Türkiye Yem Sanayicileri Birliği Genel Sekreteri Prof. Dr. Nizamettin Şenköylü de yaptığı konuşmada, ülkemizin yem ham maddeleri ve yem katkı maddelerinde dışa bağımlı olduğunu yılda yaklaşık 3 milyon ton soya fasulyesi ithal ettiğini belirterek, hayvancılığımızın gelişmesi için ülkemizdeki üretime dikkat çekti.

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, ülkemizde kırmızı et tüketiminin ana kaynaklarından olan koyun ve keçi yetiştiriciliğinin önemine vurgu yaptı. Ayhan, küçükbaş hayvancılıkta yaşanan gelişmeler hakkında bilgiler verirken örgütlenme konusunda da gelineen noktada büyük aşamalar kaydedildiğini söyledi.

Ülke genelinde 80 ilde faaliyetlerini sürdüren Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin kurulmasından sonra küçükbaş hayvancılığın her alanında önemli çalışmalar gerçekleştirildiğini belirten Prof. Dr. Ayhan özellikle de çoban konusuna değinerek Ulusal Meslek Standardı'nın

çıkartıldığını ve Sürü Yönetimi Elemanı Benim Projesi kapsamında açılan kursların devam ettiğini söyledi.

Küçükbaş hayvan ıslahı konularında da Merkez Birliği ve Birliklerin yaptığı çalışmaları anlatan Ayhan, halen Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İl Birliklerinin işbirliğinde başarıyla yürütülen Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi'nden de bilgiler vererek, salonda bulunan öğrencilere bu proje kapsamında iş imkanlarının olabileceğini ifade etti.

Tavukçuluk sektörünün mevcut durumu hakkında bilgi veren Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İskender Yıldırım, tavukçuluğun ülkemiz hayvancılık sektörü içinde en gelişmiş sektör olduğunu belirterek, tavukçuluk hakkında yapılan spekülasyonlara değindi.

Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Bahri Yılmaz da arıcılığın önemine değinerek ülkemizde arı yetiştiriciliğinin yaygınlaştığını ve kayıt altına alındığını ifade etti.

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkan Yardımcısı İbrahim Karakoyunlu ise ülkemizde artık iyi kalitede damızlık hayvan üretebildiklerini belirterek çok yakın zamanda ülkemizin damızlık ihtiyacını karşılama bakımından bir sorun yaşamayacağını ifade etti.

Ambalajlı Süt ve Süt Ürünleri Derneği Genel Sekreteri Dr. İsmail Mert de konuşmasında süt ve süt ürünlerinin önemine değindi. Soru cevap şeklinde devam eden çalıştay katılımcılara plaket takdim edilmesiyle sona erdi.

EVÇİL HAYVAN GENETİK KAYNAKLARINI KORUMA ULUSAL KOMİTESİ VE EVÇİL HAYVAN TESCİL KOMİTESİ OLAĞAN TOPLANTILARI GERÇEKLEŞTİRİLDİ.

Hayvan Genetik Kaynaklarını Koruma Ulusal Komitesi ve Evcil Hayvan Tescil Komitesi olağan toplantıları Müsteşar Vekili Dr. Nihat Pakdil başkanlığında 23 Temmuz 2015 tarihinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarlık Makamı toplantı salonunda gerçekleştirildi.

TÜDKİYEB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan'ın da iştirak ettiği Evcil Hayvan Genetik Kaynakları Ulusal Komite 24. Olağan Toplantısında; evcil hayvan

genetik kaynakları risk durum raporu, evcil hayvan genetik kaynakları gen bankaları mevzuatı ve 'Hayvan Genetik Kaynakları Ulusal Strateji ve Eylem Planı' kapsamında planlanan çalışmaları gündemine alarak değerlendirmelerde bulunuldu ve önümüzdeki dönemde yürütülecek olan faaliyetlerin stratejisi belirlendi.

Diğer yandan, Evcil Hayvan Tescil Komitesi 2015 Yılı Olağan Toplantısında Honamlı keşisinin tesciline karar verildi.

GÜNDAY: AMACIMIZ BÖLGEDEKİ KOYUN İRKİNİ ISLAH ETMEK

Merkezi Keşan'da bulunan Edirne İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından hazırlanan ve bakanlıkça kabul edilerek bu yıl uygulamaya konması için çalışmalara başlanması kararlaştırılan "Halk Elinde Hayvan Islahı" Projesi'nin yetiştiricilere yönelik ilk tanıtım toplantısı gerçekleştirildi.

Birlik üyesi yetiştiricilerin bilgilendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen toplantıya; Trakya Üniversitesi Keşan Meslek Yüksek Okulu Müdürü Yrd. Doç. Dr. Süleyman Kök, Edirne İli Damızlık Keçi Koyun Yetiştiricileri Birliği Başkanı Şenol Günday ve Başkan Yardımcısı Ramazan Ketenciler ile Tarım İl Müdürlüğü'nden Yüksek Ziraat Mühendisi Serkan Dezman, Veteriner Hekimi Arif Hikmet Akbay katıldı.

Toplantı hakkında basına kısa bir açıklama yapan Edirne İli Damızlık Keçi Koyun Yetiştiricileri Birliği Başkanı Şenol Günday, bölgemizdeki küçükbaş hayvan ırkının şu an için çok farklılık gösterdiğini ifade ederek, "Geçen yıl hazırladığımız bu proje bu yıl kabul edilerek

uygulamaya konmasına karar verildi. Bölgemizdeki küçükbaş hayvan ırkını yetiştiricilerimizin kendi elinde 2-3 yılı bulacak bir süreçte daha verimli ve dayanıklı olan Karacabey Merinosu koyunu ırkına dönüştürmeyi amaçlıyoruz. Bugünkü toplantımızda yetiştiricilerimize bu projeye ilgili yetkililer ve konunun uzmanları tarafından bilgi verilecek." diye konuştu.

Toplantıda, Karacabey Merinosu koyunu ırkının halk elinde ıslahı uygulama projesi hakkında bilgilendirme sunumu gerçekleştirildi. Yetiştiricilere proje ile ilgili dikkat edilecek hususlar hakkında bilgi verildi. Ayrıca projenin amaçları arasında Karacabey Merinosu koyun ırkının verim özelliklerini ve ekonomik değerini arttırmayı, dolayısıyla yetiştiricilerinde kazancının artırılmasının hedeflendiği ifade edildi.

NİĞDE'DE AKKARAMAN KOÇLAR SAHİPLERİNİ BULDU

Son bir yıl içerisinde yüzde 80 hibeli KOP desteklemeleri ile Niğde genelinde 114 çiftçimize 615 Baş Akkaraman Koçlar tedarik edilerek çiftçilerimize teslim edilmiştir.

Niğde İl Müdürlüğü tarafından; Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı ve KOP İdaresi destekli olarak Sivas Ulaş TİGEM'den tedarik edilen koçlar, Niğde Merkez ve ilçelerimizden 41 çiftçimize 223 adet Akkaraman İrki Koçlar Niğde Hayvan Pazarında çiftçilerimize teslim edildi.

Koç Dağıtımı sırasında İl Müdürü Murat Türkmen, İl Müdür Yardımcısı H. Yusuf Parlak, Şube Müdürleri Süleyman uğurlu, Adem İğdeli, KOP Projeleri Birim Sorumlusu Mühendis Şevket erylğit, Veteriner Mustafa Esin, Niğde İli Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Erdoğan Yılmaz ve hak sahibi 41 çiftçi hazır bulundu.

Niğde'de Küçükbaş hayvancılığının geliştirilmesi, ıslah edilmesi, koyunların kuzu, et, süt ve yapağı verimlerinin artırılması amacıyla koçlar dağıtılmıştır. Son bir yıl içerisinde yüzde 80 hibeli KOP desteklemeleri ile Niğde genelinde

114 çiftçimize 615 Baş Akkaraman Koçlar tedarik edilerek çiftçilerimize teslim edilmiştir. Dağıtımı yapılan bu koçlar ile Niğde'de yaklaşık 15.000 baş koyunun ıslah edilmesi hedeflenmiş ve çalışmalar devam etmektedir.

ERZURUM'DA DAP VE ÇİFTÇİ ÖRGÜTLERİNDEN YETİŞTİRİCİLERE BEDELSİZ PROJE DESTEĞİ

Erzurum'da hayvancılığın geliştirilmesi ve modern işletmelerin kurulması amacıyla DAP idaresi tarafından çiftçilerimiz için bedelsiz birçok proje hazırlatıldı.

Vali Dr. Ahmet Altıparmak; Serbest duraklı ve bağlı duraklı büyükbaş besi ve sağmal sığır ahır projeleri ile Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği tarafından hazırlanmış olan küçükbaş tip ağıl projelerinin, yatırım yapmayı planlayan çiftçilerimize İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne müracaat etmeleri halinde hiç bir bedel talep edilmeden imza karşılığı teslim edileceğini söyledi.

Erzurum'da hayvancılığın geliştirilmesi adına hazırlanan bu projelerde emeği geçen tüm kurumlara teşekkür eden Vali Altıparmak, ayrıca Merkez Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından hazırlanan 20-40-60 Büyükbaş Sağmal Sığır Ahır Projeleri ile ilgili bilgilerinde, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünden temin edilebileceğini belirtti.

Serbest duraklı ve bağlı duraklı büyükbaş besi ve sağmal sığır tip ahır projeleri hakkında, Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölge Kalkınma İdaresi

Başkanlığı web sayfasında bulunan <http://dap.gov.tr/index.php?lang=tr&page=145> adresinden de, isteyen çiftçilerimiz bilgi edinebilecekler.

Hayvancılık yatırımlarının desteklenmesi, mevcut büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık işletmelerinin altyapılarının geliştirilmesi, hayvansal üretimde verimlilik ile kalitenin artırılması ve modern hayvancılık işletmelerinin kurulması amacıyla Doğu Anadolu (DAP), Güneydoğu Anadolu (GAP), Konya Ovası (KOP) ve Doğu Karadeniz (DOKAP) Projeleri kapsamında Erzurum ilinde de erkek damızlık materyal desteği sağlanmaktadır. Hibe desteği programı çerçevesinde hak sahibi üreticilere koç dağıtımı yapıldı.

26.05.2015 tarihinde Aziziye ilçesinde yapılan kura çekimi ile 35 yetiştiriciye 231 damızlık Morkaraman cinsi koç dağıtıldı. Vali Yardımcısı Abdurrahman İçyer, Erzurum İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Emrullah Akpınar, Kamu Kurum ve Sivil Toplum Kuruluş temsilcileri ve çiftçilerin katıldığı törende konuyla ilgili açıklamada bulunan İl Müdürü Osman Akar; Üreticilerimize desteklemelerin devam edeceğini üreticilerimizin daha verimli

daha bol kazançlı sürüler elde etmesi için damızlık materyal dağıtımına önem verdiklerini vurguladı. Bu desteklerin çiftçiye ulaştırılmasında ve çiftçi katkı payının karşılamasında ayrıca emeği geçen Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'ne teşekkürlerini ilettiler.

Vali Yardımcısı İçyer, Erzurum'da özellikle küçükbaşta mevcut potansiyelini kullanmadığını belirterek daha fazla ve kaliteli üretim yapılması, bunun için de seçilmiş verimli ırklarla üretim yapılması gerektiğini vurguladı. Bu anlamda Bakanlığın sağladığı bu desteklerin çok önemli olduğunu belirtti.

Yapılan bilgilendirmeler ardından koçların kulak numaraları kura ile çekilerek üreticilere tahsisi ve dağıtımı yapıldı.

Koç dağıtım törenine, Vali Yardımcısı Abdurrahman İçyer, Erzurum İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Emrullah Akpınar, Kamu Kurum ve Sivil Toplum Kuruluş temsilcileri ve çok sayıda yetiştirici katıldı.

Aziz ÖZTÜRK
Uzman Veteriner Hekim

ANKARA KEÇİSİ

Ankara keçisi yetiştiriciliğinde en başarılı ülke Güney Afrika olmuş, 1912 yılında Ankara keçisi 4 milyonun üzerine çıkmıştır.

1. Ankara Keçisinin Tarihçesi

Ankara keçisi 13. yüzyılda Hazar Denizinin doğusundan, Orta Anadolu'ya Türkmenler tarafından getirilmiş ve çeşitli değişimler geçirerek bu bölgeye adapte olmuştur. Anayurdunun Orta Asya olduğu bildirilmektedir. İç Anadolu'da, özellikle Ankara ve çevresinde her dönemde yoğun olarak yetiştiriciliği yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Evliya Çelebi 16. yüzyılda Ankara için; "Burası tiftik kumaş (soft) yeridir. Bu kumaş da Ankara'ya özgüdür. Yeryüzünde başka bir yerde üretme olanağı yoktur, kadın ve erkek herkesin işi tiftik kumaşı dokumaktır" der. 1835'lerde Ankara'ya gelen İngiliz gezgin Hamilton Ankara'da tiftik kumaşı üreten 1000'den çok tezgahın bulunduğunu yazmıştır.

Birçok ülkede Mohair ismiyle anılan tiftik Ankara Keçisinin ürünüdür. Bu nedenle Halk arasında Tiftik keçisi veya Ankara Keçisi olarak adlandırılırsa da dünya literatüründe Ankara Keçisi olarak tanınır.

2. Ankara Keçisinin Yurt Dışına Çıkışı

Resmi kayıtlara göre Anadolu'dan ilk yurt dışına çıkan Ankara keçileri, 1541 yılında Kanuni Sultan Süleyman'ın Roma-Germen İmparatoru V. Kral'a hediye ettiği keçilerdir. Daha sonra 1820 yılında

Fransa'ya götürülen Ankara keçileri bölgeye uyum sağlayamamışlardır. 1838 Balta Limanı Antlaşmasından sonra, İngiliz Albay Handerson Ankara'dan seçtiği damızlık Tiftik Keçilerini Güney Afrika'da özel olarak kurulan İngiliz çiftliklerine götürmüş ve çoğaltmıştır. Ankara keçileri 1849 yılında Amerika'ya götürülmüştür. 1881 yılına kadar Ankara keçileri çeşitli yollardan yurt dışına çıkarılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu, 1881 yılında aldığı kararlar Ankara keçisinin yurt dışına çıkarılışını tamamen yasaklamıştır.

Ankara keçisi yetiştiriciliğinde en başarılı ülke Güney Afrika olmuş, 1912 yılında Ankara keçisi sayısı 4 milyonun üzerine çıkmıştır.

3. Ankara Keçisinin Yaşam Alanları

Bir step bölge hayvanı olan Ankara Keçileri 800-1000 metre yüksekliklerde, kuru ve az yağışlı iklimlerde yetiştirilen küçük cüseli zarif hayvanlardır. Rutubetli ortamlarda ve alçak arazide yaşayamazlar, böyle bölgelere uyum sağlamış olan Ankara Keçilerinin tiftik özellikleri bozulur. Zira tiftik çevre ve mera değişikliğinden çok etkilenir ve hemen özelliğini kaybeder. Türkiye'de Ankara Keçisi Orta Anadolu'da Ankara, Kütahya, Eskişehir, Çankırı, Kastamonu, Konya, Karaman, Bolu, Niğde, Kırkkale, Afyon, Çorum, Kırşehir,

Çankırı, Aksaray ve Yozgat illerinde, Güneydoğu Anadolu'da Siirt, Mardin, Şırnak ve Batman illerinde yetiştirilmektedir. En saf örnekler Ankara yöresinde bulunmaktadır. Ankara keçisi Türkiye den başka Güney Afrika, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avustralya, Yeni Zelanda ve Lesoto gibi ülkelerde de yetiştirilmektedir.

4. Ankara Keçisinin Mevcut Durumu Ve Tiftik Üretimi

Dünya'da 2013 yılı tiftik üretimi 4.500 tondur. Bu üretim başlıca Güney Afrika (2.400 ton), ABD (150 ton), Arjantin (500 ton), Avustralya (170 ton), Lesotho (800 ton), Türkiye (260 ton) ve diğer ülkelerde (220 ton) gerçekleşmektedir. Türkiye'de Cumhuriyetin ilk yıllarında 3.5-4 milyon baş olan Ankara Keçisi varlığı, bugün 166 bin başa düşmüştür. Oysa 1800'lü yılların başında Güney Afrika'ya götürülen 10 baş Ankara Keçisi bugün 2 milyon başa ulaşmıştır. Bugün dünyada yetiştirilen 6 milyon baş Ankara Keçisinin sadece %3'ü Türkiye'de yetiştirilmektedir.

Ankara Keçisi yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi ve tiftik üretiminin artırılması için son yıllarda tiftik desteklenmekte, tiftiğini Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatiflerine satan yetiştiricilere tiftiğin kalitesine göre ek ödeme yapılmaktadır.

Türkiye de 1960'lı yıllarda 6 milyon baş olan Ankara Keçisi mevcudu 2010 yılında 152 bin başa düşmüştür. Evcil Hayvan Genetik Kaynaklarını Koruma Projesi çerçevesinde koruma altına alınmış ve verilen desteklerle 2014 yılında 178 bin başa çıkmıştır. Yıllar itibarıyla Türkiye'deki Ankara keçisi mevcudu ve tiftik üretimi Tablo 1'de gösterilmiştir.

5. Ankara Keçisinin Genel Özellikleri

Ankara Keçileri, küçük cüseli, ince ve zarif vücut yapısına sahip bir ırktır. Baş ve ayaklar dâhil tüm vücut beyazdır. Alınları geniş ve kâküllü, yüzleri buruna doğru incelmekte, gözleri parlak, dudakları ince ve dişleri muntazamdır. Dudakların bu ince yapıları nedeniyle en küçük otları dahi değerlendirirler. Alın, karın altı ve dizlere kadar bacaklarda dâhil bütün vücut yere kadar sarkan ince, yumuşak, parlak ve lüleli tiftikle örtülüdür. Bu görünümünü nedeniyle güzelliğin ve sevimliliğin bir örneği gibidirler (Resim 1).

Orta Anadolu İllerinde yetiştirilen Ankara keçilerinin tiftikleri beyaz renkli olmakla birlikte Konya ve Karaman İllerinde ye-

tiştirilenlerde sarı renkli tiftiklerde görülebilir. Güneydoğu Anadolu illerinde yetiştirilen Ankara Keçilerinin tiftikleri ise siyah, kahverengi, kurşuni veya bej renktedirler. Beyaz tiftik istenilen her renge boyanabilmesi nedeniyle tercih edilmektedir.

Erkek ve dişilerde boynuz ve sakal vardır. Boynuz yapısı erkeklerde burgu şeklinde kuvvetli ve uzun, dişilerde ise daha zayıf ve kısadır. Kulak uzunluğu kıl keçilerine nazaran daha kısadır. Yaşam süresi 8-15 yıl kadardır (Resim 2).

Tablo 1. Yıllar itibarıyla Türkiye'deki Ankara keçisi mevcudu ve tiftik üretimi

Yıllar	Keçi sayısı (Baş)	Tiftik üretimi (Kg)
1944	4.975.000	6.743.000
1950	3.966.000	5.845.000
1960	5.995.000	9.796.000
1970	4.443.000	6.790.000
1980	3.658.000	5.875.000
1990	1.279.000	1.495.000
1995	714.000	800.000
2000	373.000	421.000
2005	232.966	302.000
2010	152.606	200.000
2011	151.091	194.000
2012	158.102	200.000
2013	166.289	260.000
2014	177.811	280.000

6. Ankara Keçisinin Verim Özellikleri

Ankara Keçilerinin esas verimi tiftiktir. Tiftiği sırasıyla et, döl, süt, deri ve gübre verimi izler. Ancak son yıllarda tiftik fiyatlarının düşüklüğü sebebiyle et verimi de önem kazanmıştır.

6.1. Tiftik verimi ve tiftik özellikleri:

Ankara keçisinin en önemli verimi tiftiğidir. Tiftik parlak, elastik, zararlı güneş ışınlarını geçirmeyen, nem çeken, ısıya dayanıklı, kolay boyanabilen ve kolay kir tutmayan bir elyafıdır. Bu özellikleri dolayısıyla dokuma sanayinin vazgeçilmez ham maddesidir. Yapağı, pamuk ve sentetik elyaflarla kolayca karışabildiğinden ürün kalitesini iyileştirmede aranan bir üründür. Tiftik perde, pardösü, döşeme ve oda takımları gibi kıymetli kumaşların imalinde, trikotaj sanayinde, halı ve battaniye imalinde kullanılır. Beyaz renkli tiftikler sanayide, renkli tiftikler halı, battaniye, çorap, heybe, soft kumaş gibi el dokumalarında kullanılmaktadır.

Ankara keçilerinde ortalama tiftik verimi 1.8-2.0 kg'dır. Erkek dişiden daha fazla tiftik verir. Ankara keçilerinde kırkım yılda bir kez yapılmaktadır. Yılda iki kez kırkım yapıldığında tiftik verimi artmaktadır. Tiftik verimi yüzü örtülü keçilerde yüzü açık olanlara göre daha fazladır. En kaliteli tiftik 1-2 yaşındaki, en fazla tiftik ise 3-5 yaşındaki keçiden alınır. Yaş ilerledikçe tiftik verimi düşer, tiftik kalitesi bozulur, elyaf kalınlaşır, sertleşir, elastikiyet ve mukavemetini kaybeder, seyrekleşir ve onduleleri azalır.

Tiftik verimi ve kalitesini genetik ve çevresel faktörler etkiler. Tiftik çevre ve mera değişikliğinden çok etkilenir ve hemen özelliğini kaybeder. Yeterli beslenmeyen keçilerde tiftik verimi düşer, lüleler kısalmış, renk matlaşır, elyaf mukavemetsiz ve

Tiftik verimi ve kalitesini genetik ve çevresel faktörler etkiler. Tiftik çevre ve mera değişikliğinden çok etkilenir ve hemen özelliğini kaybeder. Yeterli beslenmeyen keçilerde tiftik verimi düşer, lüleler kısalmış, renk matlaşır, elyaf mukavemetsiz ve kaba olur. Tiftik veriminde genetik kapasite, bakım ve besleme şartları, çevre ısısı ile kırkım zamanı önemli rol oynar.

kaba olur. Tiftik veriminde genetik kapasite, bakım ve besleme şartları, çevre ısısı ile kırkım zamanı önemli rol oynar.

Tiftiğin ortalama inceliği 26-41 mikron arasında değişir. Vücudun boyun, kaburga, sırt ve sağrı gibi çeşitli bölgelerindeki tiftik incelikleri farklıdır. En ince tiftik sağrı bölgesinde, en kalın tiftik ise boyun bölgesinde bulunur. Tiftik inceliği yaş ilerledikçe artar. Tiftiklerde istenilmeyen kempli ve medullalı elyaf oranı hayvanın yaşına, cinsiyetine ve bulunduğu bölgeye bağlı olarak değişir. Tiftik liflerinin birleşmesi ile lüleler meydana gelir. Lülelerdeki ondulasyonların muntazam ve sayısının fazla oluşu tiftiğin kaliteli olduğuna işaret eder. Ondulasyon tiftiklere görünüm güzelliği verir. Bazı tiftik özellikleri Tablo 2'de verilmiştir.

6.2. Et verimi: Ankara keçileri küçük cüsseli hayvanlar olduklarından et verimleri de düşüktür. Ortalama canlı ağırlık dişilerde 35-40 kg, erkeklerde 45-50 kg'dır. Et randımanı % 40-45'dir. Ankara keçilerinin etleri gevrek ve lezzetlidir. Kıl keçisi etlerinde bulunan özel kokuya Ankara keçisi etlerinde rastlanmaz. Ankara keçilerinde et, ekonomik değer bakımından son yıllarda tiftik gelirlerine bir alternatif haline gelmiştir.

Yetiştiriciler genellikle erkek oğlakların bir kısmını 6. ayda bir kısmını da 1.5 yaş ve üzerinde erkek olarak satarlar. Kasaplık olarak değerlendirilen 6 aylık oğlaklar yaklaşık 8 kg, keçiler 14 kg ve 1.5 yaşlı erkekler 15 kg civarında et verirler. Besiye alınan Ankara keçisi erkek çebiçlerinde günlük canlı ağırlık artışı 82-136 g, karkas randımanı %45-50 arasında değişmektedir.

Özellikler	1 yaşlılar	Ergin dişiler	Ergin erkekler
Canlı ağırlık (kg)	19.10	32.90	50.80
Tiftik verimi (kg)	1.63	3.09	3.60
Tiftik inceliği (mikron)	30.57	35.63	38.00
Kempli ve medullalı elyaf oranı (%)	0.11	0.22	1.68
Tiftik Uzunluğu (cm)	15.57	17.50	18.29
Ondulasyon (adet)	1.83	1.98	1.94
Elastikiyet (%)	26.55	30.76	30.79
Mukavemet (g)	14.46	24.80	25.47

6.3. Döl verimi: Ankara Keçileri yılda bir kez doğum yapar ve genellikle tek yavru doğururlar. İkizlik oranı çok düşük olup % 3-5 kadardır ve ikizlik istenmez. Gebelik oranı % 86, doğum oranı % 85 kadardır. Oğlakların doğum ağırlığı 2-2.5 kg, 120 günde süttan kesim ağırlığı 11-13 kg'dır (Resim 3).

6.4. Süt verimi: Ankara keçilerinde süt verimi diğer yerli ırk keçilerimize göre daha düşüktür. Ankara Keçilerinin sağılması doğru değildir, zira ananın sütü ancak yavrusuna yetecek kadardır. Sütü sağılan hayvanların oğlakları iyi gelişmez ve cılız kalır, oğlaklarda ölüm oranı yükselir ve gerek ananın gerekse yavrunun tiftik kalitesi bozulur. Ankara keçilerinde sağım yapıldığı takdirde bir laktasyon döneminde 80-100 gün sağılır ve bu sürede 20-25 kg süt verirler.

6.5. Deri verimi: Ankara keçisinin derisi ince ve iyi kaliteli olduğundan ayakkabı, çizme, çanta, eldiven, süet ceket ve süet tayyör imalinde kullanılır. Derisinden post ya da işlenmiş deri olarak faydalanılır. Post yapımı için Ankara keçisi kırkım yapılmadan kesilir. Kesimde derinin yaralanmamasına ve tiftiğe kan bulaşmamasına özen gösterilir. Sonra tabaklama yapılır ve satışa sunulur.

6.6. Gübre verimi: Ankara keçisinin bir yıllık gübre veriminin 400-600 kg civarında olduğu hesaplanmaktadır. Çoğu zamanını merada geçiren Ankara keçisinin gübresinden çok fazla faydalanılamaz, sadece kış sezonu boyunca ağılda biriken gübreyi yetiştiriciler bahçelerin gübrenmesinde ve yakıt olarak kullanırlar.

7. Yetiştirme Özellikleri

Ankara keçileri kanaatkâr hayvanlar olup az yemle beslenir ve dudak yapısı sayesinde zayıf meraları iyi değerlendirir. Sürü idareleri kolaydır. Ankara keçilerinde et ve süt verimi az olduğundan esas kârlılık tiftik üretimindedir. Bu nedenle yetiştirme sistemi de tiftik verimini artırmaya yönelik olmalıdır. İdeal bir keçi sürüsünün teşkili için tiftik verimi ve tiftik kalitesi yüksek keçiler seçilmelidir. Damızlık seçiminde hayvanların 6 aylıktan küçük olmamasına dikkat edilmelidir. Zira 6 aylıktan küçük hayvanlarda tiftik karakteri tam gelişmediğinden seçimde yanlışlıklar olabilir (Resim 4).

Damızlık olarak seçilecek ana keçilerde tiftik parlak ve yoğunluğu fazla, lüleler ondüleli ve uzun, karın altı tamamen tiftikle örtülü, kulaklar yumuşak ve küçük olmalıdır. Tiftikte kempli ve renkli kıllar olmamalıdır. Memeler yuvarlak ve karın altına doğru uzanmış olmalıdır. Hayvanların sağlık durumları iyi, dişler muntazam, döl verimi yüksek, gömlek ağırlığı fazla ve tiftik kalitesi iyi olmalıdır. Vücut kondüsyonu kuvvetli olan ana keçiler 6-7 yaşına kadar damızlık olarak kullanılırlar. 7 yaşından sonra tiftik kabalaşır, kempli ve medullalı elyaf oranı artar, yani tiftiğin kalitesi bozulur (Resim 5).

Damızlık olarak seçilecek tekeler genç, sağlıklı, beden yapısı kuvvetli ve canlı olmalıdır. Testisler aşağı inmiş ve eşit olmalı, tek testisli olmamalıdır.

Tekelerinde tiftik verimi ve tiftik özellikleri iyi olmalıdır. Tekeler 8-10 yaşına kadar damızlıkta kullanılabilir (Resim 6).

Ankara keçisi sürüsünde damızlık tekeler dışında kastre edilmiş (burulmuş), erkek denen tekeler de bulunur. Damızlıkta kullanılan ana keçiler 1.5-2.0 kg tiftik verirken, erkekler 2.0-3.0 kg tiftik verirler. Erkek tiftikleri teke tiftiklerine göre daha ince, daha az yağlı ve daha parlaktır. Büyük işletmelerde sürünün 1/3'ü ana keçi, 1/3'ü çebiç ve 1/3'ü erkek ve tekelerden ibaret olmalıdır.

8. Kırkım

Ankara keçileri genellikle şubat-mart aylarında kırılır. Kırkım dip kıllar atmaya başlayınca yani kabarma oluştuğu zaman başlanmalıdır. Kırkımda önce tekeler, sonra sırasıyla kısır keçiler, çebiçler ve gebe keçiler kırılır. Kırkımın doğumdan önce bitirilmesi doğan yavruların memeyi daha kolay bulması için önemlidir. Gebe keçiler kırılırken yavru atmasına sebep olunmamalıdır. Kırkım, kırklık adı verilen makaslar veya kırkım makineleri ile yapılır. Kırıklıkla bir kırkımcı günde 20-25 kadar hayvan kırarken, kırkım makinesi ile 50-80 kadar hayvan kırılabilir. Dağılıp parçalanmadan kırılan tiftiğe gömlek denir. Gömlek üzerinde varsa kaba kirliler ile etek kısımlarındaki çakıldaklar alınır. Tiftik toplanıp dürüleceği zaman kesim yüzü

içte kalacak şekilde yere serilir ayak ve boyun kısmı içeriye sırt tarafı dışarıya gelecek şekilde dürülür. Dürülen tiftikler oğlak, ana keçi ve tali olarak sınıflandırılır ve ayrı ayrı çuvallanır. Çuvallanan gömlekler rutubetsiz, aydınlık ve havadar depolarda muhafaza edilmeli, depolarda fare ve güve mücadelesi yapılmalıdır.

9. Ankara Keçisinin Azalma Sebepleri

Ankara keçilerinin esas verimi olan tiftik tüketiminin azalması üretimde de azalmaya sebep olmuştur. Tiftik değerinde satılmayınca Ankara keçisindeki sayısal azalmada hızlanmış. Azalmanın sebeplerini şöyle sıralayabiliriz.

- Sentetik elyaf ve iplik sanayinin gelişmesi ve daha ucuz giyim standardı sunması,

- Tiftiğe verilen desteklemelerin yetersiz oluşu ve bazı yıllarda sekteye uğraması,

- Meraların sürülerek tarım arazisi olarak kullanılması sonucunda meraların azalması ve Ankara keçisi yetiştiriciliğinin tamamen dağlık alanlara doğru çekilmek zorunda kalması,

- Mera ıslahının yapılamaması, bozulan ve azalan meraların mevcut hayvan kapasitesini barındıramayacak hale gelmesi,

- Kırsal kesimde sosyal güvencenin yaygın olmaması nedeniyle köylerdeki genç nüfusun şehir merkezlerine göç etmesi, dolayısıyla hayvan bakıcısı bulmakta güçlük çekilmesi,

- Et fiyatlarının tiftik fiyatlarına göre daha cazip olması nedeniyle Ankara keçilerinin kıl keçileri ile melezlenerek et üretimini artırma çabası içine girilmesi,

- Tüketicilerin beyaz eti kırmızı ete göre daha çok tercih etmesi,

10. Gelecekteki Beklentiler

Yaşam standartlarının değişmesiyle evde, seyahatte ve işyerinde kalın giysilere ihtiyaç duyulmamakta, hayvansal ürünlerden elde edilen giysilere talep azalmaktadır. Talep azlığına hayvansal ürünlerden elde edilen giysilerin pahalı olması da etkilidir. Dar gelire sahip olan büyük kesim ucuz giysileri yani sentetik elyaf ürünlerini tercih etmektedir.

Ankara keçisinin sayısal varlığının artırılması veya en azından mevcut

durumun korunması için tiftik desteklenmeye devam edilmeli, tiftikten elde edilen ürünlerin tüketilmesi için tüketiciler teşvik edilmelidir. Ankara keçisi etinde diğer keçi etlerinde görülen özel kokunun olmadığı izah edilerek her mevsim tüketimi sağlanmalıdır. Milli varlıklarımızdan olan Ankara keçisinin yok olmasının önüne geçilmesi için her türlü tedbirin alınması en büyük beklentimizdir.

Kaynaklar

- Anonim (2005): Yerli hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması. Hayvancılığın desteklenmesi hakkında 2005/8503 sayılı Bakanlar Kurulu kararının uygulama esasları tebliği. Tebliğ no:2005/13.
- Anonim (2014): TÜİK Hayvansal Üretim İstatistikleri
- Anonim (2014): Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü 2014 yılı Tiftik Raporu.
- Bilgen A, Akman N, Erol H, Ankaralı B, Aytaç M (2008): Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü'nde Yetiştirilen Ankara Keçilerinde Bazı Tiftik Özellikleri Ve Kırkım Sonu Canlı Ağırlığı Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi, 48 (1) 25 - 33
- Daşkıran İ, Ertuğrul M (1994): Sütten kesim çağında besiyeye alınan Ankara keçisi erkek oğlaklarının besi performansı ve karkas özellikleri Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi. 34 (1-2): 59-78
- Erol H (2011): Ankara keçilerinde bakım, besleme ve hastalıklar. Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü Yayın No: 71 Ankara
- Müftüoğlu Ş, Özncar K (1972): Ankara Keçisi Yetiştiriciliği ve Tiftik. Zootekni Araştırma Enstitüsü Yetiştirme Dene-me Çiftliği Basım Servisi. Yayın No: 29, Lalahan
- Öztürk A, Goncagül T, Akçapınar H (1993): Ankara keçisi erkek çebiçlerinde besi performansı ve karkas özellikleri Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi 33 (3-4): 69-79
- Öztürk A, Örkiz M (1990): Ankara keçilerinde yüz örtülüğü yönünde yapılacak seleksiyonla tiftik verim ve kalitesini yükseltme imkanları. Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi 30 (1-4) :57-68
- Tamur E (2003): Ankara keçisi ve Ankara Tiftik Dokumacılığı. ISBN No: 975-512-769-0 Gemi Ofset, Ankara

TÜRKİYE'DE KEÇİ ETİ TÜKETİMİNE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER*

▪ Prof. Dr. İlkey DELLAL

▪ Prof. Dr. Gürsel DELLAL

▪ Doç. Dr. Duygu AKTÜRK

▪ Uzm. Erkan PEHLİVAN

▪ Prof. Dr. Nuray KOLSARICI

▪ Prof. Dr. F.Fusun TATLIDİL

▪ Dr. Özdal KÖKSAL

▪ Arş. Gör. İlknur ÜNÜVAR

Bu araştırmada, Mart-Haziran 2012 tarihlerinde 15 ilde 4.149 tüketicisi ile yapılan anketler ışığında keçi eti tüketimini etkileyebilecek faktörler belirlenmiştir. Türkiye'de 7 coğrafi bölgede, her bölgeyi temsil edecek iller seçilmiştir.

Giriş

Türkiye'de bir çok bölgede keçi yetiştiriciliğinin önemli bir üretim dalı olmasına karşın, ülke genelinde keçi eti tüketimi oldukça düşük düzeydedir. Bu duruma neden olan birçok sosyo ekonomik faktör olduğu tahmin edilmektedir. Diğer yandan, keçi eti tüketimini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen ve etkileyebilecek sosyo ekonomik faktörlerin belirlenmesi konusunda yeterli sayıda araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada; Türkiye'de bölgeler ve ulusal düzeyde keçi eti tüketim davranış özelliklerini ve bunları etkileyen sosyo ekonomik değişkenlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde; koyun ve keçi eti tüketimini ve dolayısıyla üretimini geliştirmeye yönelik sistem ve programların daha isabetli hazırlanmasına ve uygulanmasına katkı sağlanmış olacaktır.

Araştırma Bulguları: Bu araştırmada, Mart-Haziran 2012 tarihlerinde 15 ilde 4.149 tüketicisi ile yapılan anketler ışığında keçi eti tüketimini etkileyebilecek faktörler belirlenmiştir. Türkiye'de 7 coğrafi bölgede, her bölgeyi temsil

edecek iller seçilmiştir. Bölgelerde büyükşehir olma durumu, nüfus büyüklüğü, bölge içinde coğrafik dağılım, sosyal ve ekonomik açıdan bölgeyi temsil etme gibi özellikler dikkate alınmıştır.

Tüketicilerin et tüketim durumları:

Araştırma sonucunda tüketicilerin yaklaşık %2,7'sinin (113 hane) hanelerinde aylık olarak et tüketmedikleri saptanmıştır. Et tüketen tüketicilerin aylık toplam et tüketim miktarları kişi ve hane başına sırasıyla 2,69 kg ve 9,10 kg olarak hesaplanmıştır. Kişi başına elde edilen aylık ortalama et tüketim değeri, TÜİK 2012 tarafından belirlenen kişi başına 1,75 kg değerden daha yüksektir.

Bu farklılıkta; bu çalışmada kentsel tüketimin esas alınması ve TÜİK'in kişi başına genel et tüketim miktarını hesaplamada kullandığı basit ortalama yöntemin katkıda bulunduğu söylenebilir. İllere ve bölgelere göre kişi başına hesaplanan aylık ortalama toplam et tüketim miktarları ise şu şekildedir:

- Antalya (4,09 kg),
- Adana (3,52 kg),

- İzmir (3,25 kg),
  - Trabzon (3,20 kg),
  - Bursa (2,95 kg),
  - Diyarbakır (2,89 kg),
  - Konya (2,76 kg),
  - İstanbul (2,55 kg),
  - Şanlıurfa (2,51 kg),
  - Denizli (2,45 kg),
  - Gaziantep (2,32 kg),
  - Erzurum (2,30 kg),
  - Samsun (2,25 kg),
  - Malatya (2,01 kg)
  - Ankara (1,92 kg) iken,
- Bölgeler ise sırasıyla;
- Akdeniz (3,80 kg),
  - Ege (3,08 kg),
  - Marmara (2,64 kg),
  - Karadeniz (2,61 kg),
  - Güneydoğu Anadolu (2,56 kg),
  - İç Anadolu (2,17 kg)

Araştırmada Adana, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Malatya ve Şanlıurfa illerinde tüketicilerin tamamının et tükettikleri belirlenmiştir. Aylık olarak et tüketiminde bulunmayan tüketicilerin en fazla olduğu iller ise sırasıyla Bursa (%5,8), Ankara (%4,8), Denizli (%3,9), Samsun (%3,3), İstanbul (%3,2), İzmir (%3,1), Antalya (%2), Trabzon (%1,3) ve Konya'dır (%0,9).

Araştırmaya katılan 4.149 tüketicinin yalnızca %8,9'unun (372 kişi) keçi eti tükettikleri saptanmış olup bu oran çok düşük düzeydedir. Aylık ortalama kişi başına keçi eti tüketiminin en yüksek olduğu iller ise sırasıyla Diyarbakır (0,17 kg), Antalya (0,11 kg), Denizli (0,09 kg), İzmir (0,07 kg), Bursa (0,07 kg) ve Konya'dır (0,07 kg). Bununla birlikte, aylık ortalama kişi başına keçi eti tüketiminin en yüksek olduğu bölge Ege (70 gr/kişi) iken, en düşük olduğu iki bölge sırasıyla Karadeniz (6,3 gr/kişi) ve Doğu Anadolu'dur (28 gr/kişi).

Keçi eti tüketen ve tüketmeyen bireylerin kişisel özellikleri ve tüketip/tüketmeme nedenleri aşağıda irdelenmiştir.

Yaş: Keçi eti tüketen bireylerin %34,1'inin 18-30 yaş arasında olduğu belirlenmiştir. Yaş artışına bağlı olarak keçi eti tüketiminde bir azalış olduğu saptanmıştır. Keçi eti tüketen bireylerin büyük çoğunluğunu genç bireyler oluşturmakta olup, bunların büyük çoğunluğunun (%61,1) bu etin tadını beğendikleri nedeni ile tükettikleri bildirilmiştir. Keçi eti tüketmeyen bireylerin %53,1 ise keçi etini tadı ve kokusu nedeni ile tüketmediklerini söylemişlerdir.

Cinsiyet: Keçi eti tüketen bireylerin %54,8'i erkek, %45,2'si de kadındır. Erkek tüketicilerin keçi etini tüketme sebeplerinin başında tadını beğenme (%63,8), sağlıklı bulma (%24,9) ve alışkanlık (%9,2) gelmektedir. Kadın tüketicilerin keçi eti tüketme nedenlerini de sırasıyla tat ve kokuyu beğenme (%62,9), sağlıklı bulma (%21,2) ve alışkanlık (%12,6) oluşturmaktadır.

Erkek bireylerin keçi etini tüketmeme nedenlerini önem sırasına göre tat ve kokuyu beğenmeme (%47,4), kolay bulamama (%19,4), alışkan olmama (%11,3), bilgi eksikliği (%10,5), yüksek fiyat (%9,7) ve sağlık sorunları (%1,7) oluştururken, kadın bireyler için sırasıyla tadını beğenme (%47,7), kolay bulamama (%15,6) bilgi eksikliği (%14), alışkan olmama (%11,5), fiyat yüksekliği (%10,1) ve sağlık sorunu (%1,1) oluşturmuştur.

Eğitim Düzeyi: Keçi eti tüketen bireylerin eğitim düzeyindeki yükselişe bağlı olarak keçi eti tüketiminde de bir artış olmaktadır. Yüksek eğitim grupları (lisans ve üstü) içerisinde yer alan bireylerin yaşlarının düşüklüğü (yaklaşık %76'sının 40 ve 40 yaşın altında olmaları) ve gelir seviyelerinin yüksek olması (%32'sinin

aylık geliri 3.000 TL'den fazladır) keçi eti tüketiminde önemli etki göstermektedir. Keçi etini tüketen eğitim seviyesi yüksek gruplarda, özellikle obezite sorunu konusunda daha duyarlı ve bilinçli olmaları nedeni ile koyun etine göre daha az yağlı olan keçi etini daha fazla tercih etmeleri olmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Keçi eti tüketmeyen özellikle lisans veya daha üstü bir eğitim düzeyine sahip bireyler, tüketmeme nedeni olarak keçi etini kolay bulamamayı bildirmiş olmaları önemli bir bulgudur.

Doğum Yeri: Tüketicilerin doğum yerlerinin keçi eti tüketimi üzerinde etki gösteren önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir. Nitekim keçi etini en yüksek oranda tüketen bireyler Akdeniz(%17,4) ve Ege Bölgesi(%12,1) doğumludurlar. Tüm bölgeler içerisinde en

Son yıllarda keçi eti fiyatlarının yüksek seviyelerde gerçekleşmiş olmasına karşın, keçi eti tüketmeme nedeni olarak ikinci sırada kolay bulunamaması gösterilmiştir. Nitekim, Türkiye'de çoğu bölgede keçi eti ve et ürünleri pazarlama kanallarında yeterince yer almamaktadır.

Bu araştırmada keçi etinin tüketimini olumlu ve olumsuz olarak etkileyen en önemli faktörün tat ve koku olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırma konusu ile ilgili paydaşlar ile yapılan görüşmelerde de Türkiye’de birçok bölgede keçi etinin beğenilmeme nedenleri arasında bu etin ağızda bıraktığı ekşi aromayla ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

düşük oranda keçi eti tüketen bireylerin Karadeniz Bölgesi doğumlu oldukları belirlenmiştir. Toplam 7 coğrafik bölge doğumlu olan bireylerin keçi eti tüketme nedenleri arasında en önemli nedeni, bu etlerin tadının beğenilmesi olmaktadır. Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi doğumlu keçi etini tüketmeyen bireylerin, bu eti tüketmemelerinin önemli nedenini keçi etini kolay bulamamaları oluşturmaktadır ve bu bireylerin sayısı özellikle Ege, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi doğumlu olan tüketiciler arasında daha yüksektir (sırasıyla %15,6, %17,8 ve %27,1). Yalnızca Karadeniz Bölgesi doğumlu tüketicilerin keçi etini tüketmeme nedenini keçi eti hakkındaki bilgi eksikliği oluşturmaktadır.

Meslek: Keçi eti tüketen bireylerin %27,8’ini çiftçilik meslek grubu oluşturmaktadır. Bu meslek grubunu kamu (%11,9) ve özel sektör çalışanları (%9,6) izlemek-

tedir. Kamu çalışanlarından keçi eti tüketenlerinin %50’si erkek, %25’inin doğum yerlerinin Akdeniz Bölgesi ve %65,9’unun da üniversite veya daha üst bir eğitim düzeyinde oldukları saptanmıştır. Özel sektörde çalışan ve keçi eti tüketenlerin %72,1’nin erkek, %18’inin doğum yerlerinin Marmara Bölgesi ve %76’sının lise veya daha düşük bir eğitim düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Keçi eti tüketen öğrencilerin %64,7’si kadın olup, %58,8’inin doğum yerleri Akdeniz Bölgesidir. Yine keçi eti tüketen ev hanımlarının da %22,5’inin doğum yerlerinin Akdeniz Bölgesi olduğu saptanmıştır.

Gelir: Genel olarak kırmızı et tüketimi ile gelir düzeyi arasında pozitif ve doğrusal bir ilişkinin olduğunun ileri sürülebilmesine karşın, bu araştırmada gelir düzeyi ile keçi eti tüketimi arasında pozitif bir ilişki belirlenmemiştir. Bu durumun nedeni olarak tüm gelir seviyelerinde tüm bölgelerde pazar kanallarında keçi etinin yeterince bulunmaması ve bu et hak-

kındaki bilgi eksikliği olduğu söylenebilir. Bu araştırmada en yüksek keçi eti tüketimi, aylık geliri 4.000 TL ve üzeri olan tüketicilerde belirlenmiş olup, tüketim nedeni olarak birinci önem sırasında bu etin sağlık için yararlı olduğu, ikinci önem sırasında ise tadının beğenilmesi gösterilmiştir. Bu gelir düzeyine sahip tüketicilerin aynı zamanda Türkiye’de geleneksel olarak keçi üretiminin en yoğun olarak yapıldığı Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi kökenli olmaları da keçi eti tüketimleri üzerinde olumlu etki göstermiştir.

Yaşanılan Bölge: Araştırmada keçi etinin en yüksek düzeyde sırasıyla Akdeniz (%14,1), Ege (%10,7), Marmara (%9,4), Güneydoğu Anadolu (%8,8), Doğu Anadolu (%7,4), İç Anadolu (%6,1) ve Karadeniz Bölgesinde (%2) tüketildiği belirlenmiştir. Tüketim düzeyinin özellikle Akdeniz ve Ege bölgesinde yüksek olmasının, bu bölgede özellikle Kıl keçisi yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapılmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Tüketim Biçimi: Keçi eti tüketen bireyler keçi etini kuşbaşı (%35,3), kıyma (%30,5), haşlamalık et (%17,3) ve pizola (%6,4) şeklinde tüketimi tercih etmektedirler. Keçi eti tüketen kadın bireyler, bu eti yüksek oranda kıyma olarak tüketirken (%57) erkek bireyler, pizola şeklinde (%82,8) tüketmeyi tercih etmektedirler.

Keçi eti tüketimini artırmaya yönelik tüketicî görüşleri: Keçi eti tüketmeyen tüketicilerle yapılan yüz yüze görüşmelerde, bu tüketicilerin önemli bir kısmının (%57) keçi etini tercih

etme konusunda yapılacak uygulama ne olursa olsun bu eti tüketmeyeceklerini bildirmişlerdir. Keçi etini tüketmeyen tüketicilerin ise yaklaşık % 17'si bu eti, pazar kanallarında bulmaları, %9,8'si keçi eti fiyatının düşük olması, % 8.9 'u tat ve kokusunu iyi olması ve % 7.3'ü de bu et hakkında bilgi sahibi olunması durumunda tüketicilerini bildirmişlerdir.

Temel Çıkarımlar

Bu araştırmada keçi etinin tüketimini olumlu ve olumsuz olarak etkileyen en önemli faktörün tat ve koku olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırma konusu ile ilgili paydaşlar ile yapılan görüşmelerde de Türkiye'de birçok bölgede keçi etinin beğenilmeme nedenleri arasında bu etin ağızda bıraktığı ekşi aromayla ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dünyada gerçekleştirilen araştırmalarda da kırmızı etlerin (sığır, koyun ve domuz) tüketiciler tarafından kabul edilebilirliğini olumlu ve olumsuz etkileyen faktörlerin başında da esas olarak tat gelmektedir. Et tadı ise, genetik veya çevresel faktörler tarafından belirlenmektedir.

En önemli çevresel faktör ise kullanılan yem kaynağıdır (Theunissen et al 1979, Crouse 1978, Ray et al 1972; Sharon 1990). Bu nedenle Türkiye'de de keçi etinde istenmeyen tadların oluşmasında esas olarak kullanılan farklı yem kaynaklarının (mera, küspe, silajlık mısır ve kesif yem gibi) etki gösterdikleri kabul edilebilir. Bununla birlikte, bu araştırmada keçi etinin tadından dolayı beğenilmemesi üzerinde özellikle bu etin yeterince tanınmamasının ve tüketim alışkanlığının olmama-

sının oluşturduğu negatif önyargının da çok önemli etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur. Yine, Türkiye'de çoğu bölgede, esas olarak büyükşehir merkezi ve civarında yaşayan tüketiciler arasında olmak üzere, kaynağının tam olarak bilinmemesine karşın özellikle oğlak ve keçi etlerinin koktuğu yönünde şikayetler bulunmaktadır. Bu durumun da; esas olarak beside kullanılan yem kaynaklarından ileri geldiği söylenebilir.

Son yıllarda keçi eti fiyatlarının yüksek seviyelerde gerçekleşmiş olmasına karşın, keçi eti tüketmeme nedeni olarak ikinci sırada kolay bulunamaması gösterilmiştir. Nitekim, Türkiye'de çoğu bölgede keçi eti ve et ürünleri pazarlama kanallarında yeterince yer almamaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre keçi eti tüketimini artırmaya yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir;

✓ Özellikle 40 yaşın altındaki bireyler ile birlikte tüm tüketicilere yönelik olmak üzere keçi etinin tat ve kokusunu beğenilmesi, bu ete olan alışkanlığın sağlanması, bilgi eksikliğinin giderilmesi insan vücut sağlığını olumsuz olarak etkilemediği ve düşük fiyat-tan temin edilmesi yönünde çalışmalar ve düzenlemeler yapılması,

✓ Başta, Akdeniz, Marmara ve İç Anadolu Bölgesinde olmak üzere tüm bölgelerde keçi etinin pazarlama kanallarında kolay tedarik edilmesine ve tüketicilerin keçi eti konusundaki bilgi düzeylerinin artırılması,

✓ Akdeniz ve Ege Bölgesi başta olmak üzere keçi eti

tüketiminin yüksek olduğu bölgelerde tüketicilerin, keçi eti tüketim davranışları üzerinde etkili olan coğrafik, kültürel, sosyolojik ve ekonomik tüm faktörler daha detaylı olarak incelenerek, elde edilen sonuçlardan keçi eti tüketiminin düşük olduğu bölgelerde bu et tipinin tüketiminin artırılmasına yönelik olarak yapılacak çalışmalarda yararlanılması,

✓ Akdeniz ve Ege Bölgesinde, keçi eti tüketimini olumlu yönde etkileyen keçi yetiştiriciliği ve keçi eti ve et ürünleri konusundaki uygulamaların ve kültürel birikimin diğer bölgelerde de pratiğe aktarılmasına çalışılması, keçi eti tüketiminin artmasına olumlu düzeyde etkide bulunacaktır.

Kaynaklar

- Crouse, J. D., R. A. Field, J. L. Chant Jr., C. L. Ferrell, G. M. Smith and V. L. Harrison. 1978. Effect of dietary energy intake on carcass composition and palatability of different weight carcasses from ewe and ram lambs. J. Anim. Sci. 46:1207.
- Park, R. I. and P. L. Thomas. 1973. Factors affecting sheep meat flavor. Wool Technol. Sheep Breed. 1:69.
- Theunissen, T.J.J.M., T. Kouwenhoven and Y. H. Blauw. 1979. Consumer's responses to food products with increased levels of polyunsaturated fatty acids. J. Food Sci. 44:1483.

Dipnot

* Bu çalışma Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü'nün TAGEM / 11 / AR-GE / 18 nolu proje kapsamında desteklenen projenin bir bölümünden oluşmaktadır.

Akdeniz ve Ege Bölgesinde, keçi eti tüketimini olumlu yönde etkileyen keçi yetiştiriciliği ve et ürünleri konusundaki uygulamaların ve kültürel birikimin diğer bölgelerde de pratiğe aktarılmasına çalışılması, keçi eti tüketiminin artmasına olumlu düzeyde etkide bulunacaktır.

ANKARA ÇOBAN MEKTEBİ (1898)

Hasan SOYDAN - İSTANBUL

1892'de kurulan ve genel tarım reformlarını organize etmekle görevlendirilen Ziraat Hey'et-i Fenniyesi üyeleri, modern tarım yöntemlerinin vilayetlerde çiftçiye daha ucuz ve etkili bir şekilde gösterilmesi amacıyla Numune Tarlalarını hayata geçirmişlerdir. Numune mekteplerinin kurulmasıyla çiftçilere tarım yöntemlerinin öğretilmesi, kaliteli tohum dağıtılması, sulama, suni çayır oluşturulması ve hayvan cinslerinin ıslahı gibi uygulamaya yönelik alanlarda bilgiler verilerek verimliliğin artırılması amaçlanmıştır. Aynı zamanda çiftçi ailelerin çocuklarına hem teorik hem de uygulamaya yönelik eğitim verilmesiyle tarımsal üretimin artırılmasına destek verilecektir. Bu uygulama kapsamında Ankara'da bir Çoban Mektebi tesis edilir.

Tarik gazetesi Çoban Mektebi'nin açılışı hakkında, "Bu mektebin açılması münasebetiyle Nafia Nezaretinden gönderilmiş olan Hüdavendigar Nafia Fen Müşaviri Bay Mazhar'ın söylediği nutuktan anlaşıldığına göre; tiftik keçilerine nasıl gıda verileceğini, bunların nasıl tedavi edilmesi icap edeceğini, istifa ve tesalup usulleriyle ırkının muhafaza ve ıslah edilmesini ve ecnebi mahsulatına rekabet olunabilmesinin esbabını fennin tayin ettiği suretle öğretmek gayesiyle açılmıştır" şeklinde haber vermiştir.

Ankara'da kurulan mektepte ziraat faaliyetlerin yanı sıra, XVI. yüzyılda şehrin önemli gelir kaynağı olan sof ticaretinin tekrar canlandırılması için tiftik keçisinin neslinin ıslahına çalışılacaktır. Ayrıca damızlıkların halka uygun fiyatla satılması ile mektebe gelir sağlanırken, bu mektepte yetiştirilecek eğitimli çobanlar sayesinde salgın hastalıkların ve büyük kayıpların önü alınabilecektir.

Ankara keçisinin tiftiğine dayalı olarak gelişen tiftik dokumacılığı sayesinde

Ankara, 16-17. yüzyıllarda parlak bir ticari ve sosyal yaşama sahne olmuştur. Bu dönemde, katıksız tiftik ipliğinden dokunan "Engürü Sofu" diğer Osmanlı kentleri yanı sıra birçok Avrupa kentinde de satılmış ve bu yolla gerek Ankara gerekse ülke büyük ekonomik yararlar sağlamıştır.

Ankara'da tiftik sanayi 19. yüzyıl ortalarında büyük oranda çökmüştür. Ankara keçisi, İngilizler ve Amerikalılar tarafından ülke dışına çıkarılarak Güney Afrika ve Amerika'da da yetiştirilmeye başlanmış ve böylece Türkiye, Ankara keçisi yetiştiren tek ülke olma ayrıcalığını yitirmiştir.

Ankara Keçisi konusunda kıymetli çalışmalara imza atan Müderris İhsan Abidin Bey, "Anadolu'nun öz zenginliklerinin nasıl ihmale uğradığını ve tükenmişliğini izlemek için seçilecek örnekler arasında tiftik kadar ibret verici ve şaşkınlık uyandırıcı bir diğerini bulmak güçtür" demektedir.

Ankara Numune Tarlası ve Çoban Mektebi'nin kurulacağı arazinin satın alınmasıyla işe başlanır. Ancak 1893 yılı ortalarında seçilen arazinin aranılan nitelikte olmadığı gerekçesiyle elden çıkarılması ve yeni arazi satın alınması düşünülür. Vilayet Ziraat Müfettişi ve ilgili kişilerden oluşan bir komisyon marifetiyle yapılan araştırma sonucunda 200 liraya satın alınabilecek yeni bir arazi tespit edilirken, mevcut arazinin de satılması teklif edilir. Arazinin seçimi için aralarında Ziraat Hey'et-i Fenniyesi İkinci Şube Reisi Agaton Efendi'nin bulunduğu başka bir komisyon oluşturulur, Ziraat Hey'et-i Fenniyesi Reisi Aram Efendi de komisyon çalışmalarına katılmak üzere Ankara'ya gönderilir. Gerek Aram Efendi'nin, gerekse vilayet idare meclisinin gönderdiği raporda, mektep için en uygun yerin eski arazinin yakınında bulunan Çubuk Çayı etrafındaki

500 dönümlük tarla olduğu tespit edilir. Eğer bu arazi alınırsa 350 dönümlük eski arazinin büyük bir kısmından da faydalanılabilecektir. Hüseyin Gazi Dağı'nın, mektepte ıslahı düşünülen Ankara Keçilerine geniş bir yaylak alanı olabileceği düşünülür. Sulu, kumlu ve kireçli olmak üzere farklı özelliklerde olduğu anlaşılan toprağın hem Çubuk Çayı'ndan ve hem de Tabakhane Deresi'nden sulanması mümkündür. Ayrıca arazi birkaç köy ve kazanın kavşak noktasında olduğundan, ziraat usulleri vilayete gelip giden halka kolaylıkla gösterilebilecektir. Alınması düşünülen 500 dönümlük arazinin yanında, eski arazinin satılmasına gerek kalmadığından satışının durdurulması için İstanbul'dan izin istenir.

Kasım 1894'te Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi ve ilgili irâde gereğince eski arazinin satışından vazgeçilir. İstimlak işlemlerine başlanır, arazilere üzerindeki müstemilata göre değerler biçilir. İş ve işlemleri kontrol etmek amacıyla oluşan bir komisyon tarafından çalışmalara başlanır.

Ankara Valisi Memduh Paşa'nın ve ileri gelenlerin katıldıkları bir tören ile 6 Mayıs 1895'te mektebin temeli atılır. Tören sırasında dualarla kurbanlar kesildikten sonra çeşitli Osmanlı paralarının bulunduğu bir şişe temel taşlarının arasına yerleştirilir. Bir taraftan inşaat devam ederken, arazisinin genişletilmesi için girişimlerde bulunulur. Ancak bazı arazi sahipleri mektebin kurulmasını fırsat bilmiş ve fiyatları yukarı çekerek fazla para ister olmuşlar, devir işlemlerini geciktirmek için vilayet idare meclisine itiraz etmiş, kıymet takdirini yapan komisyon üyelerini tehdit ve taciz etmeye dahi cesaret etmişlerdir.

Kısa bir sürede inşaat tamamlanır ve 20 Kasım 1898'de mektep artık hizmete hazır edilir. Temel atma

töreninden bir buçuk yıl sonra açılı ve ahır tamamlanmış, mektep binasındaki inşaat devam etmiştir. Mektepten azami istifade edilebilmesi için faaliyet alanının genişletilmesi, ziraatın yanında hayvancılığın da teşvik edilmesi için ilaveler düşünülmüştür. Bu doğrultuda öncelikli binaların inşaatı tamamlanınca, 1905 yılında bir süthane yapımı planlanır.

Orman ve Maâdin ve Zirâat Nezareti, aylık yayın organı olan mecmuada konuyla ilgili çalışmaları "Ankara Nümüne Tarlası ve Ağılı ve Çoban Mektebi ebniyesi sâye-i terakkîyât-ı sermâye-i hazret-i pâdişâhîde rehîn-i hitâm olmak üzere olup ebniye-i mezkûre yar ve ağıyârın enzâr-ı takdîr ve tahsînini câlib bir sûret-i mükemmelede vücûdpezir olmakda bulunduğu muhâberât vâki'adan anlaşılmağla bi-mennihî teâlâ resm-i küşâdının icrâsıyla ahâlîye kavâid-i cedîde-i zirâ'at-i muhsenâtı ve tiftik keçilerine ne sûretle bakılması ve islâh-ı cinsi nasıl kâbil olduğu fi'ilen irâe edileceği gibi muktedir çobanlar dahi yetiştirilmesine başlanacaktır. Avrupa'da terakkî-i zirâ'atin başlıca esbâbindan biri de her yerin isti'dâd ve kâbiliyetinden istifâde olunmak üzere husûsi mektepler te'sîsi ile o yerlerde lâzımü'l-islâh ne gibi şeyler var ise onların istihsâl ve terakkîsi nazar-ı dikkate alınması olduğuna göre zikr olunan Ağılı ve Çoban Mektebi o misüllü mü'essestât-ı nâfi'adandır." şeklinde belirtmiştir.

Ankara Numune Tarlası ve Çoban Mektebi'nde Müdürlük görevini 1896'da Yervant Agaton Efendi yapar. Yervant, öğrenimini tamamladıktan sonra Balıkesir ve daha sonra Selanik'te

Ziraat Müfettişliği, Halkalı Ziraat Mektebi Alisi'nde Fenn-i Ziraat Muallimliği, kısa bir süre Ankara Numune Tarlası ve Çoban Mektebi müdürlüğü yapmış, İstanbul'a dönmek istemesi üzerine Kasım 1896'da Ankara'daki görevi sona ermiştir .

İhsan Abidin ilk Müdürün Timolyon, muavinin ise Hasan Tahsin Bey olduğunu belirtir . Hasan Tahsin, 1895'te Halkalı Ziraat Mektebi'nden mezun olmuş , dört sene süren farklı görevlerin ardından 1899'da Ankara Numune Tarlası ve Çoban Mektebi'ne Müdür Muavini olarak atanmıştır .

24 Nisan 1899'da Timolyon'un başka bir memuriyete tayini nedeniyle müdürlüğe atanan Manuk Efendi aynı zamanda Vilayet Ziraat Müfettişliği görevini yürütmek üzere atanmıştır . 1905 yılına kadar müdürlük yapan Manuk Efendi Ziraat Müfettişi sıfatıyla vilayette saha çalışmaları yapmıştır. 1905'te Manuk, Bursa Ziraat Mektebi Müdürlüğü'ne atanır, Ankara Vilayeti'nin girişimleri üzerine Mektep Müdürlüğü ile Ziraat Müfettişliği görevleri ayrılır.

Mektebin açılışı ile birlikte yakın çevreden bulunan on talebe mektebe kabul edilir. Fakat kısa bir süre sonra talebelere altısı, vaad edilen aylık 50 kuruşun iki aydır ödenmemesinden ve günlük dört saat tarla işi yaptırıldığından mektepten ayrılır. Birkaç ay sonra talebe sayısının dörde düşmesi üzerine, Ekim 1899'da Yozgat'tan üç, Zir'den üç ve Yabanabad'dan da iki olmak üzere toplam sekiz aday tespit edilir. Bunlardan üçü çiftçi ailelerden gelmesine rağmen,

geri kalanların tarımla ve hayvancılıkla alakaları yoktur. Yapılan görüşmede öğrenciler, tahsillerini tamamlayıp memuriyete geçmek niyetinde olduklarını belirtmişlerdir. Zir'den gelenler de günlük dört saat tarla işi olduğunu görünce mektebi terk etmişler, geri kalanların devamları konusunda mektep yönetimi ümitli değildir.

İnşaatlar sürerken özellikle uygulamalı derslerde kullanı-lacak araç ve gereç mektep açılmadan temin edilmiştir. Ancak talebe bulmada başarılı olunamamıştır. Bunun üzerine Numune Tarlası II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Ziraat Ameliyat Mektebine dönüştürülür. Bâbîâl'nin teknik ve malî teşviklerine rağmen Ankara çiftçisinin ilgisizliği 1908'de Çoban Mektebinin Ziraat Mektebine dönüştürülmesine neden olmuş ve Ağılı bölümü tasfiye edilmiştir.

Ticaret ve Ziraat Nezaretince 1329 (1913) de yayınlanan istatistiklerde, kurumun adı Ankara Ziraat Ameliyat Mektebi olarak geçmektedir.

Osmanlı Ziraat Gazetesi, 2 Eylül 1326 (1910) tarihli sayısında Ankara Numune Tarlası ve Ağılı Müdürü Said Hilmi Bey'in, Ankara Ziraat Muallimliğine tayin edildiğini haber yapmıştır.

Şubat 1909'da hazırlanan bir yönerge kapsamında tahsil süresi üç yıl olan mektepte verilecek ziraat eğitimi ile çiftlik idaresine muktedir çiftçiler yetiştirilecektir. Eğitim ücretsiz gündüzlü, ücretli ve ücretsiz geceli olmak üzere üç kısma ayrılır. Adaylar Rüştüye

mezunları derecesinde Türkçe, Genel Coğrafya, Osmanlı Tarihi ve hesaptan imtihana gireceklerdir. Çiftçi aileye mensup ve 15-18 yaş arasında olması gereken adayların sağlıklı ve Osmanlı tebaasından olduklarını belgelendirmeleri istenmektedir.

Mektep, 152 dönümü sulanabilir olmak üzere toplam 726 dönüm araziye sahiptir. Sulama suyu temin edildiği takdirde, ekilebilir arazi 670 dönüme ulaşacaktır.

1908 yılında Ankara Valisi Ali Münif Bey tarafından açılışı gerçekleştirilen Ziraat Mektebi, uzman elemanların yetiştirilmesine katkıda bulunmuştur. İki katlı olarak taştan inşa edilmiş binanın zemin ve merdivenleri tahtaahşap olarak düzenlenmiştir. Mektep binasının sağ alt tarafında Hara Binası (at çiftliği) ve Keçiören köy yolu sol tarafında ise hizmetlilerin kalması için inşa edilen binalar ve Kalaba köy yolu bulunmaktadır.

Ankara Ziraat Mektebi bünyesinde bir aygır deposu kurulur. Savaş sonrası bu depo Makinist Mektebi'ne dönüştürülür.

Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele yıllarında mektebin öğrenci sayısı eğitim öğretim faaliyetlerini sürdüremeyecek kadar azalır ve eğitime ara verilir.

1914-1918 yılları arasında hüküm süren savaş şartları eğitimin kesilmesine neden olur. Mustafa Kemal Paşa'nın ve Heyet-i Temsiliye üyelerinin Ankara'ya geldiği tarihte mektep binası artık önemli kararların alındığı karargâhtır.

Ziraat Mektebi, 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya gelen Heyet-i Temsiliye Başkanı Mustafa Kemal Paşa ve silah arkadaşlarına ilk defa ev sahipliği yapmış ve Ulusal Bağımsızlık Savaşı boyunca Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisliği (Genelkurmay Başkanlığı) binası olarak tarihe tanıklık etmiştir. Mustafa Kemal Paşa, 27 Aralık 1919'dan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılış günü olan 23 Nisan 1920 tarihine kadar geçen dört aya yakın bir süre (118 gün), bu binada çalışmıştır.

Ayrıca Anadolu Ajansı, Yunus Nadi (Abalioğlu) ile Halide Edip (Adivar)'in çalışmaları ile Ziraat Mektebi'nde kurulur.

TBMM'den çıkan bir karar ile zirai konulardaki gelişmeleri ve yapılan çalışmalarını çiftçilere ve ilgi duyanlara göstermek amacıyla Ziraat Mekteplerinde bir sergi açılması kararlaştırılır. Bunun için Halkalı Ziraat Mektebi Alisi ile Ankara, Edirne ve İzmir Ziraat Mektepleri seçilir.

9 Haziran 1923 tarihi cumartesi günü Gazi Mustafa Kemal'in eşi Latife Hanım'la birlikte katıldığı zirai serginin açılışı yapılmış ve birçok ziyaretçi de katılmışlardır.

1925 yılında Ankara Ziraat Mektebi Müdürü Tahsin Bey'dir. 1926 yılında Ankara Ziraat Mektebinden mezun olanlar, Ziraat Memurluklarına tayin edilir, bir kısmının da yüksek tahsil görmek üzere Halkalı Ziraat Mektebi Alisi giriş sınavlarına katılırlar.

Türkiye'de mevcut bütün zirai okulları, Zirai Tedrisatın İslahı Kanunu'nun hükümleri gereğince 1 Temmuz 1928 tarihinde geçici olarak kapatılır. Ankara Ziraat Mektebi de diğer okullarla birlikte kapatılır. 1930 yılında okullar yeniden açılırken Ankara Ziraat Mektebi tekrar açılmaz. Bunun yerine Ankara'da Yüksek Ziraat Mektebi kurulur. Halkalı'da kapatılan Ziraat Mektebi Alisi öğretim görevlilerinin üstlendiği bu görev için yer olarak daha önce kapatılmış olan Ankara Ziraat Mektebi seçilir. Artık yüksek öğrenim kurumu olarak kullanılan bu mekân, ülkenin genç Ziraat Mühendislerini yetiştirecektir.

16 Haziran 1933 tarihinde Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün kurulmasıyla Yüksek Ziraat Mektebi, bugünkü Ziraat Fakültesi'nin olduğu kampüse taşınır.

İki katlı olarak taştan inşa edilmiş olan ilk adıyla Çoban Mektebinin, 1937 yılında büyük bir tadilata uğradığı ve üzerine bir kat daha ilave edildiği görülmektedir. Yapılan bu değişikliklerle bina, bir süre "Meteoroloji Kuzey İstasyon Binası" ve 1952 yılından itibaren ise "Meteoroloji Genel Müdürlük" binası olarak kullanılmıştır.

Çoban Mektebi olarak 1898 yılında inşa edilen bina, 2009 yılında 33 KV Envanter Numarası ile Kültür Bakanlığı tarafından tarihi eser olarak tescillenmiştir.

SONNOT

1. Donald Quataert, Anadolu'da Osmanlı Reformu ve Tarım 1876-1908, 2008, İstanbul 2008, s.108
2. Tarik, 27 Teşrin-i sani 1898
3. Ankara sofı, Engürü sofı, tiftikten imal edilmiş ince yünlü kumaş,
4. Suraiya Faroqhi, Osmanlı'da Kentler ve Kentliler, Çev. Neyyir Kalaycıoğlu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1994, s.174,178
5. İhsan Abidin, Ankara Keçisinin Hali ve İslahı, 1924
6. BOA., Sadaret Mektubî Kalemî Mühimme (A.MKT.MHM.) Nr. 727-3 (13 Haziran 1893).
7. BOA. Şûrâ-yı Devlet (ŞD.) Nr. 518-2 (Eylül 1894).
8. Ankara Vilayet Gazetesi,nu: 977 (6 Haziran 1894).
9. BOA. ŞD. Nr. 518-2.
10. Ankara Vilayet Gazetesi, nu: 1001.
11. BOA. Yıldız Perakende Orman Ma'âdin ve Ziraat Nezareti Maruzatı (Y.PRK.OMZ.), Nr. 1-87; BOA. Yıldız Hususi Maruzat (Y.A.HUS.) Nr. 327-40.
12. Ankara Vilayet Gazetesi,nu: 1021.
13. Donald Quataert, a.g.e., s. 112.
14. BOA. DH.MKT. Nr. 993-62 Lef 3 (5 Şubat 1908).
15. Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Mecmû'ası, ikinci sene, no:1, 1322 (1906/1907) İstanbul, s.242-247
16. Ticaret ve Zirâat Nezâreti İstatistiği, 22 Ağustos 1332(4 Eylül 1916)
17. Osmanlı Ziraat Gazatesi, sayı 46, 2 Eylül 1326 (1910), s. 737
18. Ankara Vilayet Gazetesi,nu: 1983 (11 Eylül 1914); Millî Eğitimle İlgili Mevzuat (1857-1923), Derleyen ve Düzenleyen: Reşat Özalp, MEB, İstanbul 1984, s. 481-486.
19. BOA. Td. Nr. 2184, s. 324-328 (20 Temmuz 1899).
20. İhsan Abidin, Anadolu Ziraat ve Yetiştirme Vaziyeti, c. ,II, İstanbul 1928, s.141
21. Yeni Çiftçilik, sayı 7-70, 1 Kanun-ı sani 1341 (1925), s. 596